

SLOVENSKI NAROD.

Izaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike.

Inserti: Prostor 1 m/m x 54 m/m za male oglase do 27 m/m višine 1 K, od 30 m/m višine dalje kupciški in uradni oglasi 1 m/m K 2—, notice, poslano, preklic, izjave in reklame 1 m/m K 3—. Poroke, zaroke 80 K. Zensitne ponudbe, vsaka beseda K 2—. Pri večjih naročilih popust. Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravišтво „Slov. Naroda“ in „Narodna Tiskarna“ Knaflcova ulica št. 5, pritrilčno. — Telefon št. 304.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani in po pošti:

v Jugoslaviji:		V inozemstvu:	
celoletno naprej plačan	K 180—	celoletno	K 240—
polletno	90—	polletno	120—
3 mesečno	45—	3 mesečno	60—
1	15—	1	20—

Pri morebitnem povišanju se ima daljša naročnina doplačati. Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno po nakaznici. Na samo pismena naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knaflcova ulica št. 5, I. nadstropje. Telefon št. 34.

Dopise sprejema le podpisane in zadoščno frankovane. Rekopisov ne vrača.

Posamezna številka velja 1 krono.

Poština plačana v gotovini.

Program Jugoslov. demokratske stranke za volitve v konstituantno.

(Govor dr. G. Žerjave na seji izorševalnega odbora JDS dne 21. 1. m.)

Kakor je JDS odlično sodelovala pri storitvi Jugoslavije, tako ji je slej ko prej prva skrb za konsolidacijo države. Zato je toliko priti-skala, da je prišlo do volitve. Narod si želi rednih odnošajev.

Ustava mora biti preko zime pod streho. Ustava mora pred vsem zagotoviti

edinstvenost države.

O federalizmu ne pripuščamo diskusije. Nič nas ne omaje v uverjenju, da mlada država s takim zemljepisnim položajem in opasnimi centrifugalnimi silami potrebuje trdnih, enotnih vezi. Slovenci smo na tem posebno zainteresirani: Le taka država bo znala obračunati na severu in zapadu. Pasivni smo glede prehrane in naša industrija bo iskala odjemalcev. Tudi nadprodukcija inteligence in ljudstva nam daje mišljaj, da je za nas najbolje, če so nam pota po vsi državni prosta.

Z upravnimi razmerami nismo zadovoljni. Pripravljeni smo na vse žrtve, da se zlasti centralni uradi čim prej preurede. Našim uradnikom treba poskrbeti eksistenčno možnost, da ne bodo bežali iz glavnega mesta. Državno upravo treba izdatno dekoncentrirati. Poleg tega naš program priporoča

samoupravo občin, okrajev, pokrajin z lastnimi dohodki in imetjem, z voljenimi zastopi, ki bodo izdajali tudi norme v okvirju pooblastila v ustavi in posebnih zakonih in prevzeli tudi upravne naloge lokalnega značaja. Paziti je treba, da se najde prava srednja linija; da bodo ti zastopi pred vsem gospodarski, ne pa torišča neplodne politike, da ne dobe bremen preko finančije zmožnosti onih, ki jih pred vsem dosežejo davki samoupravnih teles, po drugi strani pa, da nam bo varovana dragocena iniciativa in kontrola samoupravo in da se uvažujejo krajevne razmere. Pri tem bomo strogo izključevali avstrijski dvotirni sistem, ki je dopuščal, da sta državni in samoupravni aparat drug drugega izpodbijala avtoritet. Odklanjamo tudi vsak prikrit federalizem, ki ga vsebuje Protičev in klerikalni načrt s tem, da hoče od deželnih zborov izbranim odborom poveriti tudi vso državno notranjo upravo v po-

krajini. Tako bi imeli državice v državi.

Šolstvo

se mora v vsi državi enakomerno razviti in gre na breme države. Zasebna učiteljska so nedopustna, ker mora država skrbeti za enotno vzgojo učiteljstva. V šolski upravi odločajo zastop. učiteljstva, starišev in držav. uradov, ki jim je skrb za izobrazbo in zdravje naroda izročena. JDS na noben način ne bo dopustila, da bi se mogli vrniti v našo šolo Šušteršičevi časi, kakor to predvideva klerikalni ustavni načrt.

Kakor šolsko dolžnost, imeli bomo splošno brambeno dolžnost. Za vežbo potrebno službo v stalni vojski naj se omeji na minimum. Država naj pospešuje telesno vežbo v šolstvu od mladih nog. Šolstvo, ki goji duha discipline, ljubezni do naroda, krepi telo in ga vežba če treba tudi v rabi orožja, bo prihranilo polovico dela vojski in omogočilo, da bo stalna službena doba izvežbanih mladeničev mnogo krajša. Proces

stanljanja naše vojske,

ki bodi dedič svetovne slave srbske vojske, ne gre povsod gladko. Kakor povsod v asimilaciji duhov bode tudi tu z zaupanjem in ljubeznijo več uspeha kakor s silo. Stanljanje ne gre čez noč in pri prevzetih ofiririh in moštvi pojde prehod iz enega sistema v drugi mnogo lažje, ako je zmagovalac plemenit in obziren. Mi bomo vselej stali na strani naše slave vojske, dolžnost pa nam bo v njenem interesu na primeren način opozoriti na nedostatke in izrastke.

Velika država potrebuje stalno uradništvo

čistih rok, ki si je izbralo delo v državni službi za življenjski namen. Vsako kršenje ugleda uradništva gre na račun države: v ustavi mu moramo zagotoviti nezavisnost in nedotakljivost z uvedbo pragmatike, ki zajamči napredovanje onemu, ki je prebil strogo preiskusno dobo, s čemur pa ni rečeno, da se mora zapirati možnost, da pridejo izredno sposobni naprej. Glede plač od JDS ni treba novih zagotovil, ker je bila edina in ostane stranka,

ki se je borila za nje. Za to pa seveda se zahteva absolutna čistost in zvestoba uprave, ki stoji vrhu tega še pod upravnim sodstvom, kateremu pripada tudi revizija takozvane svobodne presoje, in ki more pri ugotovitvi očitne pristranosti in površnosti funkcionarja osebno prijeti za stroške in škodo.

Poleg politične razporedbe uprave naj ustava predpiše tudi gospodarsko grupacijo vsehdelujočih slojev,

bodisi da je delo duševno ali ročno, v prisilne zadrage ali zbornice za gojitev stanovskih interesov. Ko bo ta organizacija izvedena, bo mogoče iz vseh teh kmetijskih, trgovskih, obrtniških, industrijskih, delavskih, inženjerskih, zdravniških in sličnih zbornic voliti drugi dom v parlamentu, od kojega smemo pričakovati manj politike in več stvarnih zakonodajnih uspehov. Poleg tega bo treba oživitvi strokovne svete v oporo in kontrolo osrednjih in pokrajinskih uradov.

JDS se izreka

za zaščito zasebne lastnine,

ki se omejuje le s posebnimi zakoni, kadar to veljavo močno po drugem potu nedosegljivi javni interesi. Smo za podpravljanje in municipalizacijo občekoristnih podjetij na celi črti, ako je dano jamstvo, da bo državni aparat produciral ravno toliko in tako ceno kakor zasebni. Eksperimente z nezmogljivim aparatom odklanjamo.

V ustavo se sprejmi za vsakogar

pravico na delo

z vsemi konsekvencami, ki iz tega izhajajo za vzajemno zavarovanje za bolezen, starost in nezgode. Država predpiše minimalne pogoje, ki jih vsebuje vsaka delovna pogodba. Uvesti se imajo prisilna razsodiščna mezdne spore v industriji.

Pravici do dela odgovarja

dolžnost dela.

Ako hočemo doprinesiti vojne izgube, treba, da delajo vsi in mnogo. Sami smo sodelovali pri osemurnem delavniku za industrijo. To pridobitev delavcev bomo branili, vendar če hoče samo preko osem ur delati, se temu ne sme staviti za-

prek. Mehanična uporaba osemurnika na male obrate pa vede v čudovite nezmislne posledice. Posebne komisije, s sodelovanjem prizadetih pod vodstvom državnih funkcionarjev, imajo določiti, kateri teh obratov spadajo zmiselno pod 8-urnik. Tak kompromis bo rešil 8-urnik, utemeljene opozicije in ustrezno bo obrtnikom. Ne moremo dovolj odločno odkloniti zahteve komunistov, naj se vse delo berz ozira na izobrazbo, na izvežbanost, na riziko, na sposobnost delavca enako plačuje. Tako načelo bi uničilo veselje do napredka.

Agrarno reformo

hočemo do konca izvesti. Pri nas gre pri tem tudi za zakone proti razdrobitvi zemlje, ker smatramo kmetско družino, ki dostojno izhaja na zaokroženem posestvu, za najboljšo zrno naroda, s kojim država stoji in pade.

Razmerje do cerkve

JDS, kot svobodomiselní stranki, ne bo delalo težav. Ravnopravnost ver, spoštovanje verskega prepričanja so nam v krvi.

Katoliška cerkev nosi v svojem plašču mir in vojno z našo stranko in državo. Ako bo zmerna, zlasti če bo prenehala z organiziranjem posebne cerkvene politične stranke, ne bo nikdar incidentov. Drugim veroizpovedanjem ne pride na misel, da organizirajo verske stranke. Klerikalizem, ki ga vodi šef v italijanskem Rimu bomo preganjali, dokler ga ne preženemo iz Jugoslavije. Ker more le katoliški del naroda organizirati, je že sam ob sebi nujno separatističen, zato ga je treba v interesu države zatreti.

Ustavotvorna skupščina bo vodila tudi notranjo in zunanjo politiko.

V zunanji politiki bo JDS priporočala, da se Jugoslavija zanašaj pred vsem na lastno moč. Gojiti moramo stike z vsemi slovanskimi narodi zlasti s Čehi.

Za neodrešene rojake

moramo neprestano skrbeti, ž njimi živeti isto kulturno in po možnosti tudi gospodarsko življenje, izrabljaje mednarodne garancije Lige Narodov brez ozirov zanje nastopati.

Od mladih nog mora ves narod biti odgojen v zavesti, da more Jugoslavija biti srečna šele, ko bo ves narod združen. Najbolj delamo za neodrešene brate, če delamo za konsolidacijo države. Begunci bodo najbolj ustregli rojakom, ki so se od njih odselili, če bodo delali za državotvorne ideje in resno, trezno politiko. Naša stranka ne bo počivala dokler ne zasije luč svobode neodrešenim bratom.

Z ekskluzivno taktiko, s sejanjem defetizma in separatizma se bo doseglo ravno nasprotno. Uspehi bo le, če se ves narod vname, da bodo milijoni pripravljeni braniti mater-zemljo, h kateri štejemo istrske pečine in solčna Brda ter prijazno Satnico z Gosposvetem poljem ravnotako kakor Kosovo.

V notranji politiki bo JDS glavno skrb obrnila

finančnemu vprašanju.

Razvoj zadnjega leta kaže, da dinarska edinica ne bi bila srečno izbrana. V ustavotvorni skupščini se mora pokreniti valutno vprašanje v končno rešitev.

Politika finančnega ministra, da tekoče izdatke krijemo z davki in pristojbinami ter s tarifami in da ne delajmo za ta namen dolgov v slabi valuti, ki jih bomo nekoč morali vračati v zdraviljši valuti, je zelo vabljiva. Žal da ni provedljiva. Vojnih izgub se za enkrat s tekočimi dohodki ne bo dalo kriti. Pred vsem morajo nehati nervozni sunki, s katerimi se hoče umetno doseči finančno ravnotežje. JDS ni demagoška stranka, ne strašila bi se zagovarjati izvedljivih bremen, da se ognemo zadolževanju v slabi valuti. Vendar ne more zagovarjati brez zaslišanja prizadetih izdanih

nezrelih osnutkov,

ki propadajo drug za drugim, potem ko so brez potrebe prinesli nezadovoljstvo. Povišanje železniških tarifov je prineslo nov val draginje in s tem nove mezdne zahteve. Vsak povisek pride po ovinku nazaj na državo. Letošnji proračun je precej rednejši kot lanski, a bolje odkrito priznati deficit v naprej, kakor loviti se za praznimi upi. Vojnega deficita ne moremo plačati iz tekočega: To velja za Srbijo pred vsem, pa tudi za

Dr. Ivan Tavčar:

Doneski k novomeški razstavi.

Dandanes je nevarno, pisati o lepih umetnostih. Vsaj kar se slovstva tiče, sedimo literati na razbeljenih peči.

Zadnjič smo tu spodaj pod črto izvedeli, da se tudi v literaturi pripravlja diktatura delavstva: našo lepo knjigo hočejo po vsi sili dobiti v roke pisatelji boljševiki, in takrat gorje vsakemu, kdor ne bo pisal in pel o proletariatu, o raztrgani obleki, prazni skledi in tako dalje! Slabo mu bo, ker zagazi v roke ne komunistom, katerih vzor je vsevesolni plagijat, temveč v roke pravim in pravičnim boljševikom, ki bodo s piščo v roki predpisavali, o čem smeš pisati in kaj smeš zastružiti v slabe svoje verze. In če postane neki stebriček naše drame komandant ljubljanske giljotine, si bo nabral vsak dan par vrečic odsekanih pisateljskih glav in s ponosom bo kazal na uspehe, kakršnih mu deske, ki pomenjajo svet, nikdar niso donale. Obema bo potem pomagano: tako stebričku, kakor žejni giljotini.

Slovenska literatura pa bo podobna škafu, v katerem se delajo krvave klobase, in bolj če bo krvava

klobasarija, večja bo slava dotičnega literaričnega klobasarija. Kdor pa ne bo hotel, se pobije, in pri posebnih obtežljivostih, če bo namreč kaj boljšega pisal kot beletristični boljševiki, se zagrebe kar z življenjem.

Lepa prihodnost se obeta našemu Parnasu, in vraz ni, če bi nas starejših še kdo imel nočem, kaj pisati, svest si, da bodo literarični sovjeti, kadar se enkrat izorganizirajo, iz teh novih spisov kovali obtežljivosti, da te morda po boljševiško še živega sežgo.

Jaz zase nimam tega poguma, in zatorej se podam danes k upodobljajoči umetnosti, ki je ravnokar v Novem mestu imela svojo razstavo. In to, kar se je govorilo na tej razstavi, mi daje povod, da posežem po peresu, živem v nadi, da se naši upodobljajoči umetniki bodo še tako kmalu spremenili v upodobljajoče boljševike.

V zvezi z to razstavo se je govorilo o »dolenjski« umetnosti, kar se mi ni videlo posebno pametno, ker je naša kiparska in slikarska umetnost, kolikor je imamo, vendar le ena, to je slovenska. In prav nič ni želeli, da imamo posebno kranjsko ali štajersko umetnost, ali pa še celo svojo posebno umetniško šolo v Čučji mlaki pri Mršiči vasi, ali pa pri

Kumomantelnu nad Semičem.

Sicer ne spregovorim besedice proti novomeški razstavi, in s ponosom me je napolnila novica, da so jo vzporedili naši visokošolci ter se tem dokazali, da živim in dihamo za ideale, kar je prva dolžnost naše mladine.

Da se take razstave ne smejo pretirano nadcenjevati, je pa tudi resnica, ker nam na vsakem umetniškem polju največ škoduje pretirana in piščavsko utemeljena hvala. No, pa ta navada se je pri nas, posebno v literaturi, tako vkoreninila, da je brezuspešno pisati proti nji.

V zvezi z razstavo v Novem mestu sta se spregovorili dve besedi: ena za slikarsko in kiparsko akademijo v Ljubljani, druga pa proti zagrebški akademiji, ki se je naravnost smešila in v nič devala. Ti dve besedi sta me napotili k tej razpravi.

Ugovarjalo se mi bo: Ti si lajik, ti nimaš ne poklica, ne sposobnosti, da bi bil v stanu kritično razsoditi o proizvodih upodobljajoče umetnosti. Bodi, da je temu tako, ali vprašanje akademije v Ljubljani ni samo stvar dotičnih umetnikov, ta stvar zadeva vsakega pametnega človeka, ker pamet in razsodnost padata kakor ne-kakor gnojilo na vsako umetnost, ker je tudi le-ta brez pameti in raz-

sodnosti nekaj mrtvega, nekaj potvorjenega.

Sicer pa — kar se tiče moje osebe — poznam tudi na tem polju eno samo sodišče, ki sme soditi, in temu sodišču predsedujem jaz sam: zame je vtisk, ki ga napravi kaka umetnina na mojo dušo, na moje občutke, in prvi vrsti merodajen. Če se postavim pred platno, s katerega mi odseva nasprotni mavrica različnih barv, v kateri le z veliko težavo in počasno iztaknem nemogoče truplo ženske z rdečimi lasmi — ta umetnost nima zame nikake cene. Zame slikar ne sme biti nekaj takega, kar je Kantova kritika o čisti pameti, ko moraš, če si prečital deset vrstic, najmanj deset minut premišljati, kaj je hotel filozof povedati. Slika ali kip morata vplivati v enem hipu: lepota mora napolniti tvojo dušo, ko so tvoje oči premerile upodobljajočo umetniško delo.

Tako se mi je godilo v Pittjevi palači v Florenci.

V postransko sobico sem najprej vstopil, kjer visi mala podoba s satinom, katerega dražita dve nimfi. Kakor elektrika me je prešinilo od nog do glave, ko sem videl to mojstrsko delo Georgioneja, ker porpel nisem imel pojma, da je sploh mogoče tako slikati.

Ko pa sem vstopil v veliko dvorano, kjer kraljuje Rafael Santi, so mi kar bliski švigali skozi vse telo, in lahko rečem, da večjega užitka v svojem življenju nisem imel, kakor pri tisti priliki.

Tako se mi je godilo tudi potem, ko sem stal v Rimu pred Michelangelovim »Mojzesom«, da ne govorim še celo o »Laokoonu«, ko sem ga prvič ugledal v vatikanski zbirki!

Nekaj poklica si torej le prisvajam, če govorim o bodoči akademiji upodobljajočih umetnosti v Ljubljani.

Ampak, kakor povedano, je ta zadeva bolj zadeva pameti in hladne presodnosti. Nič ni slabšega na svetu, kakor slaba slikarska ali kiparska akademija, ki nima zadosti sposobnih učiteljev in ki tudi nima takega okrožja, da bi absolvirani umetniki imeli kaj poročila, da ne bodo imeli slikati samo napisov, temveč tudi kaj prida pravih umetniških del.

Nočem se nikomur zameriti, ali moje, četudi samo subjektivno mnenje je, da bi Slovenija ne imela zadosti umetniškega materiala in ne zadosti poročila, da bi izšolani umetniki od svoje umetnosti mogli tudi živeti. Razvila bi se tako nekaka nadprodukcija in imeli bi v deželi

Prečanstvo, kjer povsod manjka na železnih cestah, pri invazijah, vdovah, na deficitnih nedolžnih pupilov in denarnih zavodov vsled vojnih posojil in valutnih diferenc. Najboljše je odkrito izračunati, koliko treba plačati in breme porazdeliti. Čisti računi, da ne bo medsebojne dolžitve o večjih bremenih! Za poravnano deficita bo treba poseči v narodno premoženje. Ne v formi premoženjske oddaje, ampak naše naravne zaklade treba angažirati, oz. še bolj izrabiti. Kredit v inostranstvu smo si pokvarili: treba vzpostaviti redno gospodarstvo s popolno kontrolo, drugič pa zlomiti s prakso, da ena vlada podira, kar je zgradila druga. Državne obveze, pa naj bodo še tako bridke, morajo biti nepreklicne. Vsak dan novi monopol, to ne vabi k podjetnosti.

Kredit bodisi iz inozemstva, bodisi iz tuzemstva, vračljiv v tuji valuti, se mora dobiti

na naše naravne zaklade.

Pri tem nam ni treba dodajati, kako treba za vsako ceno pospeševati izvoz vsega, česar doma neobhodno ne rabimo, zavreti uvoz luksusa in na vso moč — če ne gre drugače, pod varstvom zaščitne carine — dvigniti domačo produkcijo.

JDS je v marsičem že dosegla znatne uspehe: v carinarstvu gre na bolje, vinski produkcijski davek se je zaprečil, mesna trošarina odpade, linijska trošarina v Ljubljani tudi, obrtni davek se ne vplje, davek na žarnice in razširjanje monopolov mora tudi pasti. JDS je pripravljena sodelovati in prevzeti odgovornost za težja bremena le, če so premišljena in znosna.

Napeli homo vse moči, da rešimo

stanovanjsko vprašanje.

Z garancijo obresti in drugimi ugodnostmi bo mogoče privabiti ali pa, če ne gre drugače, prisiliti privatni kapital, da gradi. S tem bo rešen tudi hišni posestnik krivične kuratele, kamor ga je vojna potisnila.

Našemu kmetu

treba pred vsem cenene obleke, obutve, razsvetljave, orodij, gnojil in galice. Zavarovati ga je treba za starost in bolezen in mu v Kmetijski zbornici dati legalno zastopstvo. Predvsem pa mora država podpreti kmečke gospodarske organizacije.

Našemu obrtniku

Ki tvori elito JDS, bomo veliko pomagali, če rešimo vprašanje osemurnega delavnika v malem obrtu. Potem ko smo vendar enkrat dosegli popolnitev ljubljanske trgovske zbornice s Štajerci, treba preustroiti zastareli volilni red zbornice. Aktivirati treba obrtne svete. Država mora podpreti surovinske in kreditne zadruge. Obrtno nadaljevalno šolstvo naj prevzame država še v večji meri, da vsaj vzdržuje nadzorstvo in učne moči. Osnovanje mojstrskih blažaj za bolezen in starost treba olajšati z odpravo znane cople, ki predpisuje za to kvalificirano večino.

Trgovcu

bo najbolj pomagano, če odstranimo ovire, ki mu zastavljajo pot. Razmere so že precej drugače kakor lani. Konkurenca že pritiska in boljše regulira zlorabe kakor vsepolej. odredbe. Treba nadaljevati od JDS započeto čiščenje nesolidnih elementov, ki duše solidno trgovino.

JDS skuša omiliti razredne in stanovske boje.

kmalu toliko mazačev, da bi kar lakote umirali.

Umetniški material! Moje mnenje, recimo moje subjektivno mnenje je — ne da bi hotel sedaj živčnim slovenskim umetnikom kaj žalega očitati, da je do sedaj med našimi slikarji še vedno na vrhuncu naš Jurij Šubic, katerega v njegovih glavnih delih še nikdo ni dosegel. In če vzamemo podobno — mislim, da je sv. Elizabeta, morda pa tudi kaka druga svetnica — v desnem stranskem oltarju v naši križevniški cerkvi, katero pripisujejo — ne vem, ali po pravici ali krivici — staremu Mencingerju, bi skoraj trdil, da nimamo sedaj umetnika, ki bi bil v stanju kaj enakega ustvariti.

Saj našim umetnikom tudi ni zametiti. Kdo pa se je briga za zanje? Poganjali so kakor sv. Jurija rože ob studencu, prilike pa niso imeli, da bi bili hodili v svet ter se učili, kakor so delali veliki mojstri.

Zatorej mi ne kričite po akademiji, vpljivo raje po izdatnih državnih ustanovah, katere bodo omogočale našemu naraščanju, v kolikor je resnično talentiran in resen, odpotovati čez mejo ozke naše domovine, podati se predvsem v Italijo, ki bo do sodnega dne ostala prvi in pravi

Sredi splošne demagogije

Koraka JDS srednjo linijo izravnavne interesev. Površnim ljudem na vseh straneh to ni po godu. Gorje državi, kjer ni takih strank!

Kam bi zašla naša Jugoslavija, če bi med katoliki zavlada klerikalizem, ki bi nas gnil v verski spor s pravoslavni in muslimani, ki bi tiščal k tlom inteligenco, posebno učitelja in uradnika, kmeta pa stalno držal v duševni odvisnosti?

Kam bi prišli v agrarni Jugoslaviji pod diktaturo neznanje manjšine industrijskega proletarijata? Sicer pa socialna demokracija zasleduje isti komunistični cilj. Marxov ideal na vladi je v Jugoslaviji nemogoč in socialistični vodje so ali nemožni v vladi ali pa ga morajo pustiti doma. O narodnih socialcih ne rečem nič: oni so demokrati, ki zaman sugerirajo sebi in drugim, da

Dr. Vladimir Ravnihar:

Caveant ...

Koroška nesreča išče krivcev. Kakor navadno ob takih prilikah. Užaljena ljudska duša si išče zadoščenja, največkrat brez premisleka in kritizma. Da bi bili pri plebiscitu zmagali samo za en glas večine, pa bi blagovali in proslavljali, kar se je sedaj kamenjalo. »Hosana« in »Križaj ga!« sta si danes še prav tako blizu kakor pred dvatisoč leti. Ljudska psiha si je ostala zvesta sama sebi. Nehote si razgali svoje instinkte, vzlece vse civilizacijske ali kulturne. In potem hajd na ulico. Zgrabl prvega, ki je pride nasproti. Samo enega ne vidi, same sebe. Tudi »pezdirc« in »bruno« še nista zamenjala svojih vlog, kljub svoji visoki starosti. Kaj nam pomagajo reklamnacije, kaj hočemo s krivci? Sprašaj vsak svojo lastno vest, si li storil vse, kar ti je velevala dolžnost, skesaj in — poboljšaj se.

Izgubo Koroške je povzročilo toliko komponent, da je težko zaključiti svojo sodbo ter reči: edino ti si kriv. Žalostno pa je, da moremo kazati na množico vzrokov. Kakor bi se bila zarotila proti nam nebo in peklo. Od namena in volje, škodovati nam, pa do lastne površnosti in lahkomišelnosti. Glavno in prvo krivdo pripisujem Parizu, to se pravi, ne francoski prestolici kot takti, kakor v njem visoko gori nad vsemi sedečemu conseil suprême, vrhovnemu svetu štirih ali petih velesil, ki so si usurpirale oblast, da sodbijo o nas drugih. S kakšno pravico? Zgolj iz svoje sile in premoči. One so nam diktirale plebiscit na Koroškem. Vzlic našim ugovorom in protestom. Dokazovali smo, da je to prastara naša zemlja, da pa je naš rod na njej živel zasluženo stoletja in da niti razumel ne bo ideje plebiscita. Vse zaman. Razlogov, zakaj niso pripustili do plebiscita Alzacije, Lotarinške, niso pustili veljati za nas. Bog ve, kako bi bil tam izgledal. V nepojmljivi brigi za Nemško-Avstrijo so jej prisodili celo Koroško. Visoka politika, čes. Avstrija se ne prikloni Nemčiji, ako jo vežejo na se. Naivnost. Slab Nemec bi bil, ki bi kaj takega ne želel in ne hotel. To ostane njihov poglavitni politični cilj, dokler ga ne dosežejo. Avstrija mora iti za njim, že iz gospodarskih razlogov, ker sama živeti ne more. Dokaz temu sklep avstrijske zbornice, da naj se v šestih mesecih vrši plebiscit v tem pogledu. In to vzlic vsej dobroti entente. Nerada je le ta bila pristala na zahtevo prezidenta Wilsona, naj v Koroški odlo-

so socialisti. Ne cepite glasov samo iz malkontentstva!

Kar pa se tiče agrarne struje, moramo reči, da edina stranka, ki se je za kmeta v tej državi resno zavzela, je bila JDS. V konstituenti ne pojde le za stanovske interese, ampak pojde za ustavo in upravo. Ne vem, če stanovsko geslo daje odgovor na vsa vprašanja, pred katerimi bodo stali novi poslanci. Odgovor pa daje demokratski program.

Naša stranka je bila na mestu, ko se je država ustanavljala, bila je na mestu, ko jo je bilo treba držati skupaj. Zdaj, ko se dela ustava, jo Jugoslavija še bolj potrebuje.

Preko vseh nezadovoljstev vendar nihče JDS ne more odreči dobre volje in čistih rok. Naj pade demagogija, naj živi ljubezen do edinstvene domovine in razum: Ako ta dva činitelja prodreta, bo pri volitvi zmagala JDS.

Či plebiscit. On je bil, ki je delil slovensko Koroško v dve coni, čes. cono A vam naravnost darujem, ker ne more biti dvoma, kako bo glasovala velika večina njenega prebivalstva. Glej avstrijsko statistiko iz leta 1910. Plebiscit naj bi bil le gola formalnost. Kako stojimo danes pred Wilsonom? Danes bi mu rekli, sedaj veruješ v naše pomisleke, da le zrel, nacionalno vseskozi zaveden narod uživa pravo samoodločbo. Del naroda pa, ki je, izpostavljen trajnemu potutčenju, postal narodno indiferenten ali pa celo sovražni lastni narodnosti, je privedi nazaj v naročje materno z — diktatom.

Spričo tem dejstvom so druge »krivde« na našem neuspehu postanskega značaja. Nezadovoljnost. Toda v Nemški Avstriji je še mnogo večja nezadovoljnost, mala republika stoji pred gospodarskim ruhom, nedostaja jim kruha in jela, vrednost denarja je na ničli. In vendar! Več en manj umetno ustvarjena nezadovoljnost z razmerami v Jugoslaviji torej ni mogla biti notranji vzrok dejstvu, da je mnogo koroških Slovencev po rodu oddalo svoj glas sosedni republiki. Ne rečem, nemška agitacija je spretno izrabila neurejenost naših notranjih razmer, toda slep mora biti, kdor ne ve razločevati noči od dneva.

Naravnost neumevno je, da izvestni ljudje iščejo krivde celo v Srbih in srbstvu. V čem naj bi se bili pregrešili Srbi? Morda v tem, da so nam 1. decembra 1918 zrazvali hrbenico, da je kraljeva srbska vojska s puškinim kopitom trdo udarila ob tla pred Logatcem, da so njeni baioneti izčistili Koroško, da je kraljevinu Srbija siamega imena zagrlila naš narod in naše ozemlje in so naši neprijatelji zgolj samo iz respekta pred njo morali odstopiti od namere, da nas razkosaio in razprše na vse štiri vetrove? Ali morda s tem, da je naša država žrtvovala stotino milijonov za dobrobit koroškega ljudstva, za aprovizacijo, za investicije, ceste, mostove, zgradbe? Črna nevaležnost. Ali mislite, ljudje božji, da bi bilo sploh komu prišlo na misel, da nas primuste k plebiscitu na Koroškem, ako bi za nami ne stala Srbija. Ob prevratu smo bili med narodi in državami še manj kot ničla. In danes naj je kriv — Beograd, ako nismo izvedli plebiscita, ki je bil v naših rokah. Preočiten je namen, ki tiči v teh puščicah. Ententa je zaukazala, da se mora s Koroškega umak-

skih umetnikov: imena kakor Bukovac, Črnčić, Krizman, Tišov, Vanka, Bužan, Čikoš, Kovačević, Auer in, če hočete, tudi Aralica dajejo precej zvenka od sebe. Nekaj del teh umetnikov poznam, so pa še drugi, katerih del ne poznam.

In vzemimo kiparje. Tu imamo predvsem mojstra Meštrovića, potem Frančeša, Valdeca i. dr.

Bodimo mirni in objektivni! Hrvatska upodobljajoča umetnost visoko presega slovensko, in zatorej nimam druge želje, nego da se vzdrži v Zagrebu akademija upodobljajočih umetnosti, ki naj pritegne vse naše umetnike, ker le tedaj bo mogoče, da se naša umetnost razvije, da napreduje in da morda ne zagazimo tako daleč, da bi nam bili vzor futuristi, kvadratisti in kakšni umetniški kvadrupidi!

Zatorej ne želimo, da bi se nezrela beseda o slovenski akademiji zaplala na kak prapor, ki bi se nosil po Sloveniji okrog z veljkim, nezrelim kričanjem, čes. da je snas naše umetnosti zgolj le v taki akademiji, ki bo, če jo postavite v življenje, hiral in umirala kakor jetičen človek, ki nima skoraj nič več pljuči!

ni naša vojska ter da moramo v zmislu st.-germanske pogodbe izročiti upravo. Vsakdo ve, da bi bilo brezupno, upirati se tej zapovedi, in vendar je nek časopis nad dotično notico z debelimi črkami maliciozno zapisal: Beograd je ukazal ...

Pa pustimo to. Nisem nameraval tako daleč vstran, ko sem zastavil pero za te vrstice. Hotel sem izraziti misel, ki se mi je neodoljivo vsilila motrivšemu od blizu razmere na Koroškem in vršivši se plebiscit. Nemštvo je nam z njim v malem primeru podalo dokaz za nezlomljeno silo germanstva. Številnejši sovražniki so sicer bili začasno zlomili njegovo vojaško silo, glad in pomanjkanje ga je bilo prisililo na kolena, bilo je poraženo, toda ne premagano. Danes že dviga svojo glavo. Njegova organizatorična sila in discipliniranost njegovih strničnih vrst v vseh panogah njegovega gospodarskega, socialnega in kulturnega življenja ga predstavlja zopet onega nevarnega tekmeca, ki je bil prvi vzrok svetovni vojni. Z njim smo se borili na Koroškem. Mi prvi med drugimi. Orožje je bilo neenako. Ententa ne samo, da ni pripustila takega dvoboja, ampak se mu je zadovoljno ponudila za sekundanta. In

sedaj si predstavljamo mehko dušo našega slovenskega Korošca in vse tiste »omahljivce«, o katerih so nam dajali upanje, da vsaj del njih gre z nami. Ljudska duša je tu instinktivno spoznala, na kateri strani je močnejši. Ko pa je celo morala videti, da ta močnejši iz naravnost nepojmljivih razlogov uživa vse simpatije onih, ki bi morali biti nepristranski razsodniki, je izgubila zaupanje v nas ter — ne da bi ravno verovala v našega nasprotnika — se pričela bati svojih stoletnih gospodarjev in jih morda celo respektirati. Ne Avstrija. Nemštvo v vseh znanih lastnostih je zmagalo. Podalo je dokaz za svojo rastočo snago. Žal, da se je moral ta dokaz dopriniti na našem malem telesu. Bodo li ententine sile postale pozorne? Bo li Pariz globokeje razmišljal o koroškem plebiscitu? Ako ne, doživel bo še več takih porazov. Ako pa, tedaj mora revidirati st.-germansko pogodbo ter nje določila o plebiscitu na Koroškem. To pa najkasneje takrat, ko bo spojeval Avstrije z Nemčijo postalo dejstvo. Za ves ljubi mir svetovni ne more pripustiti, da bi meja silno povečane Nemčije tekla na karavanskih slemenih.

Pripravljeni so ubijati!

Brezobzirno nadaljujejo fašisti s svojim delom v Trstu. Po zažigu Narodnega doma, po napadu na Delavsko zbornico, so uničili prostore tiskarne in uredništva socialističnega dnevnika »Il Lavoratore« v Trstu. Toda ne še dovolj, pripravljajo nova nasilja, kakor dokazuje letak, ki so ga delili po 10. oktobru v Trstu.

V tem letaku nastopajo fašisti nad vse ostro proti socialismu in zahtevajo, da se ne sme vršiti v Trstu ne en šod za Rusijo ali za komunistični stroj človeške družbe. Z vsemi sredstvi hočejo zabraniti take manifestacije in ne odnehati na noben način.

Ker so bili nekateri fašisti po Italiji ranjeni, napovedujejo najostrejšo protiakcije in na koncu letaka pravijo dobesedno: »Siamo pronti ad uccidere e pronti a morire.« (Pripravljeni smo ubijati in pripravljeni smo umirati.)

S tem priznanjem so dosegli fašisti višek cinizma, ki ga ne skrijejo niti vsokodoneče besede o pol milijona mrtvih, ki so padli, ker so se borili, da veje laška trikolora od Trsta do Splita.

Francosko časopisje o koroškem plebiscitu.

Francosko časopisje je bilo o dogodkih na Koroškem in o plebiscitu informirano, kakor se razume samoobsebi, iz dunajskih in rimskih virov. Naši merodajni krogi se še vedno niso povzpeli do prepričanja, da bi bilo za nas največjega pomena, ako bi imeli v Jugoslaviji dopisni urad, ki bi objektivno informiral zunanji svet o dogodkih in razmerah v naši državi. Zato informirajo inozemstvo o nas še vedno Nemci, da ne v našo korist, je jasno. Da sodb francoskih listov v spričo tega dejstva ne more biti takšna, kakršna bi bila, ako bi bili nepristransko poučeni, se ni čuditi. Pri nas pač še vedno ne znajo ceniti važnosti časopisja in promptnega poročanja, dasi je znano, da leta 1905 Rusija ni izgubila vojne z Japonsko toliko radi svojih vojaških neuspehov, kakor zaradi tega, ker je bilo vse svetovno časopisje na strani Japonske in je podpiralo Japonce proti Rusiji. Za to se nemara ne motimo, ako trdimo, da bo dober del krivde za to, da izgubimo Koroško, pripisovati dejstvu, da naši merodajni krogi niso niti z mezinem ganili, da bi nam prijateljsko naklonjeno javno mnenje v inozemstvu pravočasno in točno informirali o koroških razmerah in o dogodkih ob plebiscitu, marveč lahko miselno prepustili prosto polje dunajskemu izveščevanju, ni potem čudno, da zre vse inozemsko časopisje na dogodke na Koroškem skozi dunajske naočnike. Ker pa so pod vplivom tega časopisja kolikor toliko vsi državniki, ki imajo važno besedo pri končni odločitvi v koroškem vprašanju, je vnaprej gotovo, da bodo izrekli takšno sodb, kakršno jim je sugeriralo z Dunaja hranjeno novinstvo.

Čujmo sedaj, kako piše o dogodkih na Koroškem pariško časopisje.

»Le Temps« izvaja: »Okupacija s strani jugoslovenskih čet onega ozemlja, kjer se je vršil plebiscit, pomenja neugodno presenečenje in treba je izreči nado, da bo beogradska

vlada upoštevala, da lahko izzove takšen nepremišljen čin najresnejše posledice.« O plebiscitu samem pravi list: »Res je, da je nadvse aktivna nemška propaganda ne samo v Avstriji, marveč tudi v Nemčiji delovala z vsemi silami na to, da bi koroški plebiscit postal stajna manifestacija germanstva. Mgoče je takisto, da so Nemci rabili tudi nasilna in nedovoljena sredstva, da se doseže rezultat, ki je sedaj sprejet, ali Jugoslovenci nimajo pravice, da popravljajo plebiscit s faktično okupacijo, kajti edino vrhovni svet ima pravico, da preišče, ali se je plebiscit vodil pravilno po določbah saintgermanske pogodbe in da odloči o veljavnosti rezultata.« »L' Oeuvre« piše: V prvi coni na Koroškem organizirani plebiscit je demantiral jugoslovensko pričakovanje. Ta manifestacija narodne zavesti na Koroškem je povzročila veliko navdušenje na Dunaju, v Ljubljani in v Beogradu pa depresijo. V tem vprašanju je odločil praktični interes: Ljudstvu na Koroškem se je zdel agrarni sistem v Avstriji boljši, na drugi strani pa se je hotelo ljudstvo izogniti vojni dolžnosti, ki je v Jugoslaviji obilnatna. Jasno je tudi, da imajo mnoge gorske občine ugodno pot za svoje produkte samo na avstrijska tržišča. »Excelsior« pravi: Nemško časopisje bo videlo v tem rezultatu gotovo triumf germanizma in nekaj dunajskih listov se res že poslužuje tega zmagovalnega tona. Berlin bo brez dvoma zopet povdarjal, da je to revanža nemškega tlačnega naroda, ki se danes pričinja proti imperijalizmu Antante. V resnici pa so bili vodilni razlogi mnogo bližji. Koroška je od Jugoslavije oddeljena z gorskim grebenom in je geografsko in ekonomsko orientirana proti Avstriji. Njeno prebivalstvo, po večini zemljedelsko, živi zlasti od zvez s severom. Koroški kmetje niso mislili na Veliko Nemčijo, marveč enostavno na prodajo svojih produktov.

Politične vesti.

»Vollino gibanje. Vse politične stranke so že pričela s pripravami in agitacijskim delom za volitve v konstituantu. V volilno borbo sta kot prva vstopila klerikalna organa »Večerni list« in »Slovenec«, ki sta že jela streljati s najtežjimi topovi. Vse ostalo ča-

sopisje se drži še rezervirano, ni pa dvoma, da prične tudi to že v prihodnjih dneh z volilno kampanjo. JDS je že določila kandidate v Ljubljani. Njih imena se objavijo, čim odobri kandidatura shod ljubljanskih zaupnikov. Klerikalci nameravajo v Ljubljani kandi-

dirati kot nositelja liste bivšega poverjenika dr. Gosarja, na drugem mestu pa stavbenega mojstra Ogrina. Narodnosocijalna stranka kandidira na prvem mestu predsednika Zveze jugoslovanskih železničarjev Deržića, na drugem mestu Brandtnerja, na tretjem mestu Podnebška, na četrtem mestu Vojško Samostojna kmetiška stranka kandidira kot nositelja liste ravnatelj Gustava Pirca, kot drugi kandidati se imenujejo Kušar, Majcen iz Bele Cerkve, Rebolj iz Kranja, Franc Pucelj iz Velikih Lašč in kot inteligentni kandidat dr. Marušič.

— Naredba o spoštovanju države in reda. Na seji ministrskega sveta je bil sprejet predlog ministra za notranje stvari Draškovića, glede uredbe o spoštovanju države in reda in dela v njej. Ta predlog se bode predložil v rešitev parlamentu, ako bo sprejet predlog zakona o uredbah. Po tem predlogu ministra Draškovića bodo državna oblastva smela preseljevati rodbine hajdukov in dezerterjev; ustanovile se bodo posebne straže, patrole in tiralci. Ministrski svet bo odredil okrožja, v katerih se bodo smele gorenje odredbe vršiti. Vsi oni, ki bodo sodelovali pri takih pogonih in bi bili pri tem ranjeni, bodo uživali invalidsko podporo. Z uredbo proti draginji se državna oblastva pooblašajo, da smejo krivice obsojiti na zaporne kazni do petih let, jim razprodati imetje in prepovedati poslovanje. Razen tega jih bodo smela kaznovati tudi z denarnimi globami do vrednosti vsega krivdevega premoženja. Iste kazni se bodo smele nalagati tudi tihotapcem s kovanim in papirnatim denarjem in drugim predmeti, katerih uvoz in izvoz je prepovedan. V borbi proti korupciji in sabotaži državnih služb od strani državnih uradnikov se bo ustanovilo disciplinarno sodišče, ki bo sodilo po svobodnem predurku. Uradniki, ki imajo nad 10 let službe, se bodo smeli odpustiti s penzijo brez doklad. Vsaka propaganda, ustna in pismena, za rušitev današnjega reda v državi in družbi se bo kaznovala z zapornim do dveh let, tiskarne pa se bodo zavarile in združevanja prepovedala. Prepovedane bodo tiskovine, s katerimi bi se polizkusila slabiti vojaška disciplina. Hujkanje enega plemena proti drugemu ter žalitve in postavljanje enega plemena nad drugega ter vsako poniževanje in provokiranje se bo kaznovalo z zapornim do enega leta. Ne bodo se smele začeti niti lokalne, niti splošne stavke, ako bi se prej ne polizkusalo priti do sporazuma potom ministrstva za socialno politiko. Obrati za razsvetljavo, vodovode in v pekarnah se ne smejo ustaviti, ako se 15 dni prej ne predlože pismene predloge ministrstvu za socialno politiko.

— Ukazni zakon. Na seji parlamentarnega odbora radikalni niso pristali na predlog zakona o uredbah, da se da vladi pooblastilo, da more izdati nove uredbe. O tem se je vršila dolga diskusija. Ministra Drašković in Marković sta zahtevala, da se sprejme uredba o javni varnosti, delu, draginji in spoštovanju države, na to pa niso pristali zastopniki radikalne stranke in Narodnega kluba. Ta sekcija ima vsega skupaj 6 članov. Predsednik je Protić, člani pa so dr. Hohnjec, dr. Šurmin, dr. Lenac, Kostić in Petrović. Slednjič je v zadnji seji izjavil dr. Marković, da vlada odstopa od zahtevka, da se pooblasti za sklepanje uredb z zakonsko močjo. S tem se je odbor zadovoljil in sklenil, da se predlog zakona o uredbah glasi: Člen 1. Potrjuje se, da imajo zakonito obvezno moč nastopne uredbe: 1. zakon o likvidaciji moratornega stanja od 24. aprila 1920, objavljen v št. 90 »Službenih Novic«, 2. uredba o pravni likvidaciji stanja, ustvarjenega vsled vojne od 1914 do 1920, objavljen v št. 143 »Službenih Novic«, 3. uredba o odškodnini za škodo, povzročeno po vojni od 1914 do 1920, objavljen v št. 141 »Službenih Novic«, 4. uredba o stanovanjih od 29. maja 1920, objavljen v št. 118 »Službenih Novic«. Člen 2. Finančni minister se pooblašča, da na podlagi proračuna dohodkov in izdatkov izvede finančni zakon za l. 1920/21, ki je bil predložen narodnemu predstavništvu in uveljavljen z ukazom od 21. avgusta 1920, z dopolnitvami in pristavitvami, na katere je pristal finančni odbor in finančni minister. Člen 3. Ta zakon stopi v veljavo, ko ga podpisal kralj in dobi obvezno moč, ko se objavi v »Službenih Novinah«. Za izvršitev tega zakona bodo skrbeli predsednik ministrskega sveta, minister za konstituantno in pristojni ministri.

Koalicijski napredni strank v Bosni in Hercegovini. Na temelju načel edinstvene države in radikalne rešitve agrarnega vprašanja so se združile v Bosni Demokratiška stranka, Savez teška in muslimanska teška stranka, ki so stopile v volilni boj kot državotvorni blok proti vsem drugim nazadnjaškim in separatističnim strankam.

— Vstop Medakovićeve skupine v radikalno stranko. Poročali smo že, da je prijavila skupina dr. Bogdana Medakovića svoj vstop v radikalno stranko. »Samouprava« priobčuje sedaj na avodnem mestu pismo, ki ga je pri tej priliki pisal dr. Bogdan Medaković voditelju radikalne stranke Nikoli Pašiću. V tem pismu pravi dr. Medaković med drugim: »Sedaj, ko je radikalna stranka razširila svojo organizacijo na Hrvate in Slovence, ko je sprito novim razmeram in vspricho novim velikim narodnim nalogom spremenila in razširila svoj program, ki smo ga tudi mi usvojili v celoti, smo se odločili, da vstopimo v vrste radikalne stranke. Storili smo to v trdnem prepričanju, da

bo radikalna stranka prav tako, kakor je znalo izvesti Srbijo iz kaotičnega položaja, v katerega je nekoč zašla, in jo pripraviti za velike narodne napore, prav tako, kakor je znala pripraviti tudi naše osvobojenje in ujedinjenje, znala tudi v našem novem državnem življenju razplesti vse zapletitve in dvigniti našo veliko državo na primer-no višino, ter končno očuvati naše narodno edinstvo in ga postaviti na čvrst temelj bratske ljubavi, enakosti in pravičnosti. Prosim vas, g. predsednik, da izvolite o moji in mojih prijateljev odločitvi obvestiti glavni odbor in poslaniški klub.«

— Dr. Vesnić o pogajanjih z Italijo. »Novosti« objavljajo razgovor svojega dopisnika z ministrskim predsednikom dr. Vesnićem glede direktnih pogajanj z Italijo. Minister je izjavil, da je naša vlada obvestila italijansko vlado o svoji pripravljenosti, da se direktna pogajanja čimprej nadaljujejo. Povabilo italijanske vlade pa se dose-daj ni došlo. Dr. Vesnić je pristavil, da se Giolitti še vedno nahaja v severni Italiji, kamor je te dni odšel tudi grof Sforza. Na koncu je dr. Vesnić izrazil nado, da se bo to najvažnejše vprašanje jugoslovanske države prejkonje rešilo hitro. —d

— Bolgarija in mala antanta. Bolgarski poslanik v Parizu, general Savov, je podal v pariškem časopisu to-le izjavo z ozirom na malo antanto: Bolgarska politika hoče živeti v polnem soglasju z malo antanto, kakor tudi v dobrih odnosih z Rumunijo in Poljsko. Kar se tiče male antante, so njeni cilji še premalo znani, da bi se mogel o njih izjaviti.

— Četrto zborovanje udruženja za Zvezo narodov v Milani. Kakor smo že poročali, je na tem zborovanju stavljal jugoslovanski zastopnik dr. Leonid Pitamice predlog glede jadranskega vprašanja, katerega pa je komisija proti ruskemu in jugoslovanskemu glasu odklonila. Zborovanja, ki se je vršilo od 12. do 16. tm. se je udeležilo 30 držav s 140 delegati. Japonska je poslala kar 10 delegatov. Med delegati je bilo več znamenitih političnih osebnosti, n. pr. bivši angleški minister za delo Barnes, bivši Lord Georgeov so-trudnik, poslanec Davis in Sir Dickin-son. Francijo so zastopali bivši minister Thomas, Pavel Appell, rektor pariške univerze, Aulard, profesor na Sorbonni, D'Estournelles de Constant in podadmiral Fournier. Belgijo bivši minister baron Descamps, podpredsed-

nik zbornice Carton de Wiart in podpredsednik senata La Fontaine. Španski delegacijo je vodil senator Altamira, japonsko profesor Tokakadate, kitajsko pa bivši justični minister Khang - Miv - Lin. Zedinjene države niso poslale nobenega zastopnika, ker bivši predsednik Taft kot vodja velike »League to enforce Peace« pred vstopom Zedinjenih držav v Zvezo narodov noče sodelovati na ustavnih spremembah. Zborovanje je otvoril italijanski zunanji minister grof Sforza. Za podpredsednika pa je bil imenovan senator Ruffini, načelnik italijanskega udruženja za Zvezo narodov.

— Nemško udruženje za Zvezo narodov je imelo v Monakovem veliko zborovanje, ki ga je otvoril bivši nemški poslanik v Washingtonu, grof Bernstorff. V svojem govoru se je izrekal proti poniževanju Nemčije, ki naj bi bila sprejeta v Zvezo na podlagi prošnje, kar je pod častjo premagane države. Prvi cilj Nemčije mora biti vstvaritev gospodarske Zveze narodov, pri čemer jo bo močno podpirala Amerika, ki tudi noče pristopiti k Zvezi narodov.

— Nemški odbor za pravice narodnostnih manjšin je imel od 15. do 17. t. m. v Berlinu zborovanje, na katerem se je razpravljalo o pravicah narodnostnih manjšin v zgodovinskem, mednarodnem, kulturnem in gospodarskem oziru. Odboru načeljujeta dr. Schluggun, član nemške obrambne zveze in Tiedje, član nemškega udruženja za zvezo narodov.

— Švica in Madžarska. Budimpeštansko časopisje pozdravlja z velikim zadoščenjem sklep švicarskega zveznega sveta, ki priznava Madžarsko in s katero bo Švica vzpostavila službene diplomatske odnose. Madžarsko časopisje izvaja iz tega sklepa, da je Švica prepričana o dobrih madžarskih namerah in da priznava Madžarsko kot enakopravnega člana v vrsti narodov, ki delajo za obnovitev opustošene države.

— Troekij svari pred Vranglom. Iz Helsinkijev poročajo, da je napisal Troekij več člankov in imel veliko govorov, v katerih je svaril sovjetsko Rusijo pred nevarnostjo, ki preti od strani Vranglove vojske. Obrežje Ornege morja se mora najstrožje nadzirati in zavarovati. Časopisje apelira na ljudstvo, naj stori vse, da se zasužura rdeči vojski prehrana in obleka. V ta namen se naj uvede poseben delovni teden.

Telefonska in brzopletna poročila.

KOROŠKA TRAGEDIJA.

— d. Paris, 22. oktobra. Poslaniška konferenca je proučevala jugoslovanski odgovor glede izpraznitve Koroške in je sklenila, da bo v novi notni zahtevala, da jugoslovanske čete izpraznijo Koroško.

— d. Ljubljana, 22. oktobra. Naše čete, nahajajoče se v coni A, so dobile povelje, naj se tekom današnjega dne umaknejo s plebiscitnega ozemlja.

— d. Ljubljana, 22. oktobra. Namesto začasnega namestnika našega delegata v plebiscitni komisiji dvornega svetnika dr. Iva Šubija, je za delegata v omenjeni komisiji imenovan bivši poslanik Kosta Kristić.

— d. Dunaj, 22. oktobra. Vsi dunajski listi prinašajo izvlečke iz italijanskih časopisov, po katerih zahteva italijanska javno mnenje zasedbo Koroške, če ne bodo jugoslovanske čete takoj izpraznile Koroške. »Giornale d'Italia« poroča, da se italijanska vlada ne bo orel udeležiti pogajanj za rešitev jadranskega vprašanja, preden jugoslovanske čete ne zapuste Koroške. Navedeni list zahteva za Italijo kot mejo Julijske alpe, neodvisnost z Italijo spojene Reke, odstopev Zadra in nekaterih dalmatinskih otokov. Politični krogi v Rimu imajo malo upanja v uspeh pogajanj.

— d. Zagreb, 22. oktobra. »Narodno Delo« poroča iz Beograda: Vsi listi se neprestano bavijo z rezultatom plebiscita na Koroškem in poudarjajo da je nepovoljnega rezultata krivo nepravilno delo plebiscitne komisije, ki ni bila došla svoji nalogi. Listi poudarjajo, da se tak rezultat plebiscita, osnovan na nepravilnostih, nikakor ne more priznati kot fait accompli in da ta zlo-raba zahteva popravek. Zdi se, da ententa stoji na stališču, da je koroško vprašanje s tem rešeno in da mora Koroška nedolžna pripadati Avstriji.

— d. Dunaj, 22. oktobra. »Wiener Mit-tag« poroča iz Celovca, da odnašajo jugoslovani iz Koroške zasebno in drž. lastnino.

POGAJANJA Z ITALIJO.

— d. Berlin, 22. oktobra. »Deutsche Allg. Z.« javlja iz Rima po vestih oficijalnih krogov: V rimskih krogih imajo malo upanja na uspešno pogajanja, ker Jugoslovani zavračajo mejo na Julijskih alpah. Jugoslovani vztrajajo pri Wilsnovevi črti in se branijo pripustiti zvezo Reke z Italijo.

— d. Zagreb, 22. oktobra. »Jutarnji list« poroča iz Beograda, da so na večerajšnji seji ministrskega odbora za zunanje stvari razpravljali o Koroški. O jadranskem vprašanju niso razpravljali, ker še vedno ni dospelo vabilo italijanske vlade. V političnih krogih smatrajo, da Italija čaka ugodnejšega momenta in na volitve v konstituantno v naši državi, ko se bodo naši politiki interesirali za vprašanja notranje politike in bodo imeli manj časa za jadransko vprašanje.

NEMŠKI SOLARNI STAVKAVJO.

— d. Dunaj, 22. oktobra. V dvajsetem dunajskem okraju so pričeli radi tvoritve češkoslovaške ljudske šole stavkati nemški učenci.

NARODNO PREDSTAVNIŠTVO.

— d. Beograd, 22. oktobra. Včerašnja seja začasnega narodnega predstavništva se je otvorila ob 16. Ko so se opravile formalnosti, je prešla zbornica na dnevni red: pretres zakonske osnove o ukaznih zakonih. V njej se predvidevajo samo navedbe o likvidaciji moratorija, o vojni odškodnini in o stanovanjih ter finančni zakon z izpremembami finančnega odseka, ki jih je sprejel finančni minister. Iz osnove sta izostali navedbi o redu in delu in o tisku, ker so se uprle vse stranke. Razen govorov poslancev iz Srbije, ki so v glavnem govorili o navedbah glede likvidacije moratorija in vojni odškodnini, je bil splošnega interesa samo govor slovenskega socialista dr. Koruna, ki je ostro napadel predsednika slovenske deželne vlade dr. Brejca. Naš zastopnik v plebiscitni komisiji Jovanović nima nikake krivde, razen da je v vsem poslušal navodila narodnih svetov in se ravnal po njih. Dr. Korun je nadalje omenil glede jadranskega vprašanja, da bi na pogajanja z Italijo moral vsakdo iti kak Slovenec, da se ne bi delo, da namerava centralna vlada Slovence in slovenske interese žrtvovati za kak koncesijo na drugi strani. Ob 19. je bila lista govornikov izbrpana ter se je pri glasovanju izkazalo, da je prisotnih samo 65 poslancev. Vsled tega se je glasovanje odgodilo na danes. Nekateri poslanci so bili za to, da bi se parlament odgodil do 12. novembra, vlada pa je to od-lila in je nadaljnja seja odredena za danes.

ČEŠKOSLOVAŠKE ZAHTEVE.

— d. Berlin, 22. oktobra. Listi poročajo iz Dresda: V saksonski zbornici je vlada izjavila, da zahteva češkoslovaška od Nemčije izročitve 711 rečnih ladij po 500 ton, dalje 90 vlačilnih čolnov in 8 drugih ladij. Saksonska vlada smatra to zahtevo za neupravičeno in zahteva, naj o tem razsodi ameriško razsodišče.

POLJSKA BO IMELA DVE ZBORNICI.

— d. Varšava, 22. oktobra. V svoji večerajšnji seji se je deželni zbor pri glasovanju o treh prvih poglavjih ustavnega načrta izrekel za senat s 195 glasovi proti 183 glasovom, s čimer je bil sprejet sistem dveh zbornic.

POLJSKO - BOLJEVIŠKO PREMIRJE.

— d. Varšava, 21. oktobra. Radi ustavitve vojnih operacij proti boljševikom na podlagi dne 18. oktobra opolnoči v Rigi podpisane pogodbe o premirju, bo generalni štab prejel za svojim poročevanjem.

JAPONSKA IN MIR Z AVSTRIJO.

— d. Paris, 21. oktobra. Iz Tokija javljajo uradno, da je japonski cesar dne 13. t. m. ratificiral mirovno pogodbo z Avstrijo na eni strani in s Češkoslovaško, Rumunijo in Jugoslavijo na drugi strani.

Pristopajte k „Jugoslovanski Matici!“

Madžarska in slovaška propaganda proti češkoslovaški.

Čehi imajo s Slovaki velik križ. Intrige Madžarov in slovaških monarhistov, med njimi separatističnih slovaških klerikalcev, proti edinstvu češkoslovaške države ne prenehajo. Gne-zod propagande za osamosvojitve, oziroma za priključitev Slovaške k Madžarski so v Pešti, na Dunaju in zdaj tudi že v Varšavi. Slovaški Radić je dr. Jehlička; pomagajo mu bivši rusinski ljudski komisar Stefan, madžarski poslanec Dvorčak i. dr. Slovaški monarhisti delajo roko v roki s slovaškimi avtonomisti ter so baje sklenili: Madžarska armada naj hkratu s poljsko vojsko napade Slovaško ter jo zasede. Slovaški monarhisti obenem izvozejo notranje nemire. Horthy mora zadržati Slovaški popolno neodvisnost. Slovaška dobi svojo neodvisno vojsko.

Slovaška, poljska in madžarska vlada sklenejo zvezo proti Čehom ter se bodo podpirale v odporu in naskoku. Madžarski poslanik grof Csekovic v Varšavi je zahteval po neodvisni slovaški državi in armadi dogovorno s Horthyjem odklonil ter zahteval, da se Slovaška priključi Ogrski. Jehlička nabira in organizira slovaške legije v Zakonanih je že 60 častnikov in primerno velika tolpa moštva. Poveljniškim jim je huzarski kapetan Bornemissa. Vse stroške plačuje madžarska vlada. Slovaški avtonomisti pa zbirajo denar za propagando po cerkvah. Tudi poslanec Juriga ter župnik Hlinka, Tomšek i. dr. silno hujskajo proti Čehom, zlasti proti češkemu uradništvu in učiteljstvu.

Novinski pregled.

— »Epoha« poudarja, da za mesec dni se izvrši najusodnejši boj za našo veliko državo. Zmagati ima nad vsemi parastiti, ki so jej razjedali organizem in se pasli po njenih krvavih ranah, po vojni ostalih, ali pa ima biti premagana in opustošena po zapletitvah in kobilicah, ki so z vseh strani navahili na njo, ali ima končno ostati v do-sedanji agoniji, med smrtjo in življenjem. Na velikih masah, na narodu je ležeče, ali hoče vreti s sebo, kar je nasilno tlačalo njegov filnik in pilo njegovo kri. Na narodu je, da počisti s svojega telesa vse parasite. Da bi se to izvršilo, je potrebno, da se stopi v volilno borbo z ono resnostjo, s katero se je stopilo v balkansko vojno. Vsakdo mora biti mobiliziran, nikdo ne sme opustiti svoje dolžnosti. Izgubili smo pred dnevni bitko, ker smo podcenjevali svojega nasprotnika in nismo storili vsega, da bi mobilizirali svoje sile do zadnjega. Koroška bi se bila morda dala rešiti, ako bi bili nastopili borbo z njo z večjo resnostjo. Čakali smo, da pravična stvar sama po sebi zmaga. Da ne ostanemo tudi sedaj pri tem, da bo pravična stvar sama po sebi zmaga! To bi bil največji pogrešek in odhod proti največji nevarnosti! Zato morajo vsi, ki čutijo potrebo, da se ubranimo te nevarnosti, biti pripravljeni za najodločnejšo, najresnejšo borbo.

— »Demokratija« pravi k volitvam: Priblizujejo se volitve za konstituantno in vse vrste naše družbe so že opredeljene po političnih strankah ter se pripravljajo na kar bolj uspešno borbo. Formirajo se že fronte za napad in obrambo. Trgovci, obrtniki, činovniki, seljaki, delavci, vse je naelektrizirano z navdušenjem in se pripravljajo na volilni nastop s polno paro. Naravno je, da cilj teh volitev vzbuja toliko interesiranje. Vpoštevajoč vse mnogobrojne želje in zahteve, ki jih podajajo razne politične skupine, moramo razločiti v tej volilni borbi v glavnem tri glavne smeri, tri tendence. Prva stremi za zlomom dosedaj formirane države, druga sledi za plemen-ski in verski separatizem v skupni državi, tretja se bori za edinstveno državo s centralistično ureditvijo brez vsakega separatizma. Demokratiški stranki je ideal, videti seljaka, delavca, trgovca, obrtnika in činovnika, kako vsi delajo na splošnem napredku in ustvarjajo možnost za kar najpovoljnejše intelektualno in družabno življenje. Želi ublažiti razredno borbo, da vsak član naše državne zajednice zavzame dostojno in pravično mesto v naši družbi.

— »Čas« poroča, da izdaja Lenin v Moskvi časopis, ki se smatra za organ češkoslovaških komunistov. Ta list je poln napadov na prezidenta Masaryka. »Čas« piše: Naravno, da je vsega, kar komunistom v republiki ne ugađa, kriv Masaryk, tako vislic, prekega sode, sploh vsega. To vsled tega, ker ni diktator, kakor edino si predstavljajo komunisti načelnika države po ruskem vzorcu. Radi bi strmoglavlili Masaryka, češ, s tem bi bil v sedanjih časih zadan češkoslovaški republiki nepopravljiv udarec.

— »České Slovo« piše h koroškemu plebiscitu: Izguba koroškega ozemlja pomeni ne samo izgube za Jugoslavijo, težko preizkušeno, marveč izgubo za vse Slovanstvo sploh. Se te-žja nego gmotna je izguba moralna. Svet, ki gleda na nas, ne uvaža, ne razume, da v naših plebiscitih govorijo glas zasužnjene, stolecja podjarmljenega in tlačenege naroda, da torej to ni glas in volja svobodnega ljudstva. Naše trditve morajo biti s takimi plebisciti zelo ogrožene pred svetom. Treba povedati, da nesvobodni ljudje ne morejo o svojih zadevah svobodno odločevati, zlasti ne v tako abnormnih razmerah, kakor so sedaj po dolgoletni vojni. Ako premoremo, kako žalosten izid je prinesel našim jugoslovanskim bratom plebiscit, potem se moramo le oddahnuti, da smo ostali brez vsakor-šnega plebiscita.

— »Prager Tagblatt« izvaja, da je madžarska skrb za dobitve kralja postala tudi skrb Avstriji nasledujočih držav. Madžarska dobi kralja. Monarhistični vladni princip, ki so si ga izbrali Madžari, bi sicer ne vznemirjal nikogar, ali vsejedno ni, kdo pride za kralja na Madžarsko. Mirovni dogovori izključujejo Hohenzollernce od vladanja, Habsburgov pa ne. Tozadevno se ugneše še marsikaj razkriti in marsikako sedaj nejasno prizadevanje postaviti v pravo luto. Nove države se bo-je z vrnitvijo Habsburgov poleg drugih notranjih bojov še rojalistične agita-

cije. Zato se ne sme podcenjevati vprašanja, kdo bo zasedel kraljeviški prestol v Budimpešti? Na Madžarskem so mnenja še razdeljena, ali ni mogoče se reči, ali so legitimisti, Karlovi pristasi, v večini? Zadeva se bliža razrešitvi. »Prager Tagblatt« bi oveda rad imel novo gonjo proti češkoslovaški republiki.

— »Pravo Naroda« prinaša zanimiv članek »Leninovi dečaci«, iz katerega posnemamo: Kar je najgnusnejše politične črbe v Bosni, Hrvatski, Sloveniji, Vojvodini, Dalmaciji, Macedoniji, ves ta demoralizirani element je privrel med »komuniste«. Madžarski šovinisti in Vojvodini, frankovci v Hrvatski, nemčurji v Sloveniji, najgrša črna-žolta sodega v Bosni in Hercegovini, bolgarši v Macedoniji, vse to je našlo svoj politični dom v komunistični stranki Jugoslavije. Ali je potem čudno, da podivjanost, nemoralna in be-stojnost povsodi spremlja komunistično »revolucionarstvo«. To niso ljudje, ki so se skozi leta in leta borili v stranki za socialistične ideale, marveč po večini zgaženci v socialističnem pokretu, ki nimajo navadno niti najprimitivnejših pojmov o socializmu. Tako piše list, ki je glasilo socialno-demo-kratske stranke. Hlad poper za komuniste!

— »Riječ« citira iz M. de Vogüea jevega romana »Mrtvi, ki govorijo« to-le: »O, prijatelj moj, vi pravite, da vidite pokrete, da čujete besede sodobnikov, vestnih in odgovornih za ono, kar govorijo in delajo? Prepričajte se o nasprotnem. Vi vidite in čujete nekoliko blaznikov, ki za trenotek gredo preko svetovne pozornice, vršijo nevestne pokrete in so odmev drugih glasov. Pogledajte med njimi ono brezčestno gomilo, one množice mrtvih, ki gonijo te ljudi, zapovedujejo njihovim pokre-tom in jim nalagajo besede. Zdi se nam, da gazimo po ugaženem pepelu mrtvih in v resnici, oni so okoli nas, tišče se nas, mi se pripogibamo pod njihovo težo, oni so v naših kosteh, v naši krvi, v našem mozgu, in zlasti ta-krat, kadar nas prevzemajo širne ideje in v velike strasti, čuje glas: to so mrtvi, ki govorijo... Ta glas groba prihaja med nami do glasnega izraza, zlasti pri vseh onih, ki se ne morejo še vedno prilagoditi razmeram novega časa. To velja Zajedničarjem, katerim tišče še vedno Madžari v kosteh in sa-njajo te dni o neki »magodbi« v zmeš-njavi pojmov v prvem času svobode.

— »Neven« v Subotici razpravlja o narodnem edinstvu: Naš narodni razvoj se da razdeliti v tri periode. Prva je popolna plemenska ograditev, to je perioda Samosrbov, Samohrvatov in Samoslovencev. Druga perioda je SHS. Potrebna je in naravna pot do tretje periode, ki pomeni popolno narodno edinstvo, to je perioda Jugoslovenov. V tej se izgube ali vsaj za-senčijo plemenske razlike. Sedaj živimo v periodi SHS. Kakor pa je še da-nasnji dan precej ostankov iz prve pe-riode, tako je tudi mnogo pričetka tretje periode, zlasti med inteligenco. To je povsem naraven razvoj, ki je istoveten z zgodovinskim razvojem vseh dosedanjih naci. Razvoj gre po svojem odmerjenem toku, se da požuriti ali ne s silo dovršiti. Današnje stanje eksplozije, strankarske napetosti, moralne slabosti in popustljivosti, to je le naravna posledica velikega vrenja, v katerem se nahajamo. Ko ogenj popusti in se jedro prične kristalizirati, bomo videli, da je to, kar se danes vrši, bilo potrebno, da pridemo do onega, kar bo jutri. Da pa se pospeši proces kristaliziranja in iščiščenja, treba, da vsak izčisti samega sebe in da ne smatra samega sebe za boljše-ga in odlitnejšega člana naroda, ako je prišel prej do širšega spoznanja, kakor oni, ki vsled svojih življenjskih razmer še ni mogel dospeti do pravega spoznanja.

Iz naše kraljevine.

— Tečaj za analfabe. Minister za prosveto je pozval vse šolske nadzornike, naj narode učiteljstvu in kate-hetom, naj organizirajo tečaje za analfabe. Ti tečaji naj se prične 1. no-vembra t. l. in bi se končali 1. aprila 1921. Koncem tečaja bodo šolski nad-zorniki izpraševali učence. Za vsake-ga učenca, ki bo izkušeno prestal, bodo dobili učitelj po 30 dinarjev nagrade. — Profesorji na vojni akademiji. Za honorarne profesorje na višji vojaški akademiji so imenovani: za taktiko generalštabni polkovnik Miloš Jovanović, za generalštabno službo general-

štabi polkovnik Svetislav Milosavljević, za strategiko generalštabi polkovnik Miloš Nedić, za vojno geografijo generalštabi polkovnik Dragutin Kušaković. — d

Neodrešena domovina.

— Kaj poročajo iz Dalmacije? Odbor Narodnih svetov v zasedeni Dalmaciji je dal Jadranskemu zboru nastopno na znanje: V vsej zasedeni Dalmaciji se pripravljajo italijanska vojska in italijanski po mestih, da iznova pridobijo podirati jugoslovanske trgovine in hiše ter na pogrom proti Jugoslovancem, ako bi jadransko vprašanje ne bilo rešeno na način, ki ga zahtevajo in pričakujejo Italijani D'Annunziovih idealov. Z ozirom na strašne izkušnje, ki jih imajo v tem oziroma posebnem zadrski Jugoslovanci, in z ozirom na grozodejstva, ki so se zgodila v Trstu, Pulju in na Reki, je bojazen Jugoslovancov v zasedenem delu Dalmacije popolnoma opravičena, tembolj za to, ker se dalmatinski italijanci ter Millo in njegovi častniki ne bi zadovoljili z nobeno tako rešitvijo, ki ne bi vsebovala aneksije Reke, vsega Kvarnera in vsaj Dalmacije po londonskem paketu. — Ti podatki, ki so došli iz zanesljivih virov iz Zadra, Šibenika in otokov in kateri niso morda posledica namišljenega strahu, ampak so osnovani na podlagi konkretnih in sistematično organiziranih priprav, ki se opazajo zadnje čase po vsej zasedeni Dalmaciji in iz precej jasnih izjav italijanskega nacionalističnega časopisa, so neumnost namiznili vladi v Beogradu. Služne podatke je prejel tudi zbor, kakor tudi njegova pisarnica, ki prejema take podatke iz mnogih drugih krajev že nekaj časa sem. Zaupniki na Reki in ob demarkacijski črti javljajo, da je sam šef italijanske špijonaže na Reki Perata izjavil, da bodo fašisti in soldateske preprečili pogajanja med Italijo in Jugoslavijo. Tudi vesti, ki dohajajo z raznih strani, poročajo o tem, da je bilo zadnje čase preko Zadra in Šibenika pripeljanega v Dalmacijo več kot 100 vagonov municije in 20 vagonov bojeve žice, se dajo tolačiti na ta način, da se Millo pripravlja na napad. — Italijanske oblasti so v razglasih pozvale prebivalstvo Šibenika, naj se v času od 1. do 10. tm. javi pri občini. Od našega prebivalstva se nikdo ni odzval temu pozivu. Vseled tega so pričeli karabinjerji po cestah aretirati mlade ljudi. Istotako so pričeli čakati pri vratih tvornice. Vse te ljudi so zaprli in jih ob prvi priliki v skupinah od 150 do 200 poslali s parnikom »Sarajevo« in »Trieste« v Jakin. Opažamo, da so karabinjerji najpreje prihajali k vratom tvornice in opazovali delavce pri izhodu. Nato so pričeli aretirati posameznike pri vratih. Ko je delavstvo to videlo, je pričelo zvečer odhajati iz tvornice čez zid na morskimi strani. Kmalu pa so karabinjerji to zapazili in so čakali na oglih in prišli vsakega, ki so ga dobili. Karabinjerjem je pri tem pomagala tudi vojska. Kakor hitro so izšli pozivi italijanskih oblasti za prijavo, je pričelo prebivalstvo bežati iz Šibenika v vasi, v gore, v gozdove in v svobodno Dalmacijo.

— Italijani groze z gladom. Z otoka Cres poročajo: Italijani se zavedajo, da našega naroda ne bodo pridobili na noben način na svojo stran, vsled česar so začeli razširjati vest, da ne bo mihče dobil živili, kdor se ne vpiše v italijansko združbo. Če bi bilo to res, bi bili naši ljudje radi lakote prisiljeni vpisati se v to združbo. Sedaj izprašujejo, kaj naj store, ako bi došlo do tega. O stvari bi bilo potrebno obvestiti merodajne činitele v Jugoslaviji, da bi poučili, ali ne bi bilo mogoče pošiljati prebivalstvu na Cresu živila iz Jugoslavije, da bi ne bili radi glada prisiljeni, vdati se svojim sovražnikom. V vsej svetovni zgodovini gotovo do sedaj še ni primera, da bi skušal kdo z grožnjami izstradanja raznarodovati kako ljudstvo. —

— Tržaški dogodki minolega četrtka. Socialistični šod je bil napovedan ali oblast ga je preprečevala. Delavci so bili silno razburjeni. Popoldne je prišlo do pravega boja med socialisti in fašisti pri Delavski zbornici. Potem so šli fašisti pred tiskarno Laboratore, razbili vojaški kordon in vrgli v tiskarno 6 bomb, 4 so eksplodirale. Poškodovani so stroji in uredniški prostori. Potem so zažgali poslopje. Več oseb je bilo težko ranjenih.

Somišljeniki JDS iz ljubljanske okolice!

Volilni odbor JDS za Kranjsko volilno okrožje

vabi svoje zaupnike iz ljubljanske okolice na

predsedanek zaupnikov ki se vrši

v torek, 26. t. m. ob 9. uri dop. v dvorani mestnega magistrata.

DNEVNI RED:

1. Politični položaj in volilni program.
2. Razgovor o kandidatih listi.
3. Slučajnosti.

Zaupniki so pismeno vabljeni.

Volilni odbor JDS v Ljubljani.

Koroški begunci.

Maribor, 23. oktobra.

Naše ljudstvo beži pred sovražnikom iz Koroške. Četam, ki so bile vkorakale v varstvo našega ljudstva na Koroškem, je to ukazano, da se morajo umakniti iz cone A. Čete so morale izpolniti povelje. Za njimi pa so pokali topiči ter zmanjali pričetek nemškega gospodstva nad našim ubogim koroškim ljudstvom. Mnogo, premmogo naših ljudi je zapustilo koroško deželo, ker ni bilo več varno in je moralo pričakovati vsak hip napadov in osvete razdivjanih nemških tolp. Pot teh beguncev je šla proti vzhodu in mnogo ljudi, ki so morali zapustiti svojo rodno zemljo, je dospelo v Maribor, od koder ne vedo kam naj se obrnejo. Da nudi prvo pomoč tem bednim beguncem in da sklepa o nadaljnjih korakih, ki jih je treba storiti za nje, je sklicala Jugoslovanska Matica skupaj s slovenskimi ženskim društvi v Mariboru za čeraj zvečer shod v mariborski Narodni dom, ki je bil zelo številno obiskan.

Shod je otvoril predsednik »Jugoslovanske Matice« prof. Ribarič. Kot prvi govornik je nastopil z. Mohorovič, ki je sporočil zborovalcem, da je dospelo v Maribor veliko število vladov s Koroške, ki so prepeleli s seboj begunce, a teh Maribor čima kam dejati. Sporočil je zahtevo žel-zniških uslužbencev, da se napravi red še bolj temeljito kakor se je napravil leta 1918 ko so železničarji v prvi vrsti pripomogli, da ni prišlo do najhujših neredov v naši domovini. Tako hočejo železničarji tudi sedaj biti element reda in zahtevalo, da se izženejo iz Maribora vsi oni, ki ne spadajo tja. Gorje oni oblasti, ki bi tega ne hotela storiti, narod ji ne bi mogel zaupati. Železno metlo v roke in veselo na delo. Takoj naj se sestavi akcijski odbor pri okrajnem glavarstvu, da ne zamudimo nobenega trenutka.

Za njim je govoril prof. Pirc. Zahteval je, da se beguncem iz Koroške za prvo silo nakažejo začasna stanovanja, da ne bodo v mrazu trepli škodo še na svojem zdravju, ko jim je usoda tako kruto ugrabila domovino. Zahteval je, da se da beguncem iz Koroške na razpolago kavalerska vojašnica v Betnavi, barake pri samostanu šolskih sester, zdravilišče Rogaska Slatina, kopališče Dobrna in takozvani Rachenhof pri Mariboru.

Okrajni glavar Lajnšič je pozviljal koroške kmete, da naj se vrnejo na Koroško in da naj ne zapuščajo svoje rodne zemlje,

Tudi uradništvo, ki je rojeno na Koroškem, naj se vrne, za vse druge begunce bo morala domovina najti mesta. Težko je tako prigovarjanje, ker vemo vsi, kakim mukam so izpostavljeni Slovenci, ki so ostali na Koroškem. Toda čim več bo naših ljudi ostalo tam, tem lažje se bodo ubranili nasilju. Za učiteljstvo, ki je moralo zapustiti Koroško, bo vlada v najkrajšem času preskrbela vse potrebno. Tudi sicer bo vlada storila vse, da olajša gorje beguncev. Ustanoviti se mora v Ljubljani centralni komite, ki mora razdeliti begunce ter določiti, koliko jih pride v Maribor, koliko v Celje. Za prvo silo je pripravljeno veliko taborišče v Strnišču. V Mariboru je treba ustanoviti ožji komite, ki bo prevzel prvo skrb za begunce in skrbel za njih razdelitev. Končal je z apelom, da naj kmetstvo ljudstvo ostane na Koroškem, in da naj ne zapuščajo svoje rodne zemlje.

Govoril je na to veliki prijatelj našega ljudstva, narodni predstavnik Gjur Džamonja, ki se mudi sedaj v Mariboru in je bil dolgo časa tudi na Koroškem. Izjavil je: Koroška ne sme biti izgubljena, Koroška ni izgubljena, ona bodi naše Kosovo polje, ki ga naš narod ne sme nikdar pozabiti. Zahteval je od naše vlade, da vsled prevaj, ki jih je doživelo naše ljudstvo povodom plebiscita na Koroškem, stori svojo dolžnost in pokaže Nemcem, da zahtevamo mi do zadnje pičice izpolnitve naših narodnih pravic. Niti kilogram živila ne sme preko meje v Avstrijo, dokler koroški Slovenci ne pridejo do svoje pravice.

Na to so še govorili odvetnik dr. Ravnik, župnik Arnuz, ki je v pretresujočih besedah slikal nesrečo slovenskega Korošana, ravateljica Stupica, železniški revident Jarc, primorski begunec Human, tajnik NSS Vahtar, župnik Gabron in dr. Lipold, ki je predlagal, da se naj sestavi odbor, ki naj vzame takol v roke akcijo za zaščito koroških beguncev. Ta odbor je bil tudi takol izvoljen in se je konstituiral. Sprejeta je bila resolucija, ki daje temu odboru direktive in izraža med drugim tudi ta načela:

»Vlada naj prekine vse trgovske odnose z Avstrijo, dokler se ne reši koroško vprašanje v našo korist. Iz Maribora in sploh iz Slovenije naj se odstranijo vsi protidržavni elementi. Vlada naj gre na roko beguncem z vsemi sredstvi ter se naj zaveda, da koroško vprašanje ni samo slovensko vprašanje, marveč vprašanje cele države.«

Narodno gospodarstvo.

Terjatve naših državljanov proti bivšemu a. o. erarju.

Zagrebski »Obzorje« prinaša o tem predmetu naslednja, zelo zanimiva izvajanja, ki so tudi za naše gospodarstvo jako aktualna: »Vprašanje realizacije terjatve naših državljanov za dobave na račun bivšega avstro-ogrškega vojnega erarja je, kakor kaže, prišlo na mrtvo točko. Tekom cellega minuloga leta so prijavljali številni interesenti iz Hrvatske in Dalmacije take svoje terjatve vsak zase skupnemu avstrijsko - ogrskemu vojnemu ministrstvu v likvidaciji na Dunaju. V Sloveniji je pa tamošnja deželna vlada organizirala poseben oddelek za terjatve naših pripadnikov proti bivšemu vojnemu erarju. Vse material za Slovenijo so pa zbrali potom ljubljanske trgovske in obrtniške zbornice. Vse te terjatve tako iz Slovenije kakor iz Hrvatske in iz ostalih jugoslovanskih predelov bivše avstro-ogrške monarhije je pregledal vojni likvidacijski urad (Militär-Liquidierungsbüro) in je za vsako terjatve ugotovil, ali je likvidna ali ne. No, to je tudi vse, kar se je doslej v tej stvari zgodilo. Sedanja avstrijska vlada kakor tudi njen vojni likvidacijski urad stoji namreč na stališču, da avstrijska vlada s senžermanskim mirovnim ugovorom ni sprejela nikake obveze, plačati naročila, katera so bila dana od strani organov bivše avstro-ogrške vojne uprave firmam, ki imajo sedež v kaki nasledstveni državi. Temu stališču avstrijske vlade se v resnici vsaj iz formalne strani ne da ugovarjati, ker senžermenska pogodba o tem ne obsega nikakega določila. Iz tega razloga se pa ne more ugovarjati tudi ne nadaljnemu postopanju avstrijskega vojnega likvidacijskega urada v tem predmetu, ki izdaja strankam potrdila o tem, da so njihove terjatve izplačljive (Liquidierungs-Erklärung). Prepis takega potrdila pa dostavlja omenjeni urad v vsakem primeru našemu vojnemu pooblaščenca na Dunaju s pozivom, da terjatve predoči v svrhu realizacije avstrijski sekciji reparacijske komisije. S tem je seveda postopanje avstrijskih oblastev v tem vprašanju završeno. Interesente bodo morali vsekakor čakati po nekoliko let, dokler jim bodo honorirane potom reparacijske komisije terjatve, ki so dospelo pred 29. oktobrom 1918. Obstojte pa tudi take, ki so mnogo starejše. Treba je imeti pred očmi, da gre za zelo velike vsote. Dovolj je, če spomnimo na veliko število barak, zgrajenih po naših podvojenih za razne vojniške tabore, za bolnice, provizorne nastanitve vojne na kolodvorih itd. V Primorju pa je bila takorekoč vsaka večja ribiška barka rekvirirana v vojne namene, a vrhutega so se tam napravila in obratovala velika podjetja. Naše gospodarstvo izgubi milijone, če ostanje vse te zahteve nerealizirane. Za sedaj ni nobene garancije, da bo reparacijska komisija in njena avstrijska sekcija znala in hotela na kakršenkoli način prisiliti Avstrijo k honoriranju teh terjatve, odnosno da postavi na razpolago za to potrebne vsote iz reparacijskega

fonda, stvorjenega od vsote, katero ima plačati Avstrija in ostale premagane države iz naslova povrnitve škode, ki je tekom vojske nastala. Skrajni čas je, da se naši pristojni državni faktorji interesirajo za pravično rešenje tega vprašanja, ki visi že dve leti, in sicer za rešitev na bazi, katera bo interesentom precizno zajamčila realizacijo teh zahtev, vsaj v nekem obsegu in v doglednem času. Docela krivično je današnje stanje, ki jih prepušča dobri volji reparacijske komisije, ki je vsekozi birokratski organizem in bo poverjeno ji nalogo že zaradi komplikiranosti svoje sestavnosti zelo počasi reševala.

Najpriljubnejše bi bilo, da se sprejme predlog, ki ga je stavil Slovenec dr. Ignacij Rutar (Narodnogospodarski Vestnik št. 10 z dne 1. junija 1920). Po tem predlogu bi bilo treba, da naša država prevzame izplačilo vseh pendntnih likvidnih terjatve naših državljanov proti bivšemu avstro-ogrskemu vojnemu erarju, kakor neki predjem, dan reparacijski komisiji, ter da izplačane zneske prezentira tej komisiji kot svojo lastno terjatve. Morda se enostavnost bi bilo, da reparacijska komisija sama takoj izplača te terjatve, pa bi kot varnost vzela v zalogo odgovarjajočo vsoto takozvanih reparacijskih bonov, katere ima naša država dobiti na ime vojne odškodnine. Spričo tega, da tudi naš državni proračun za leto 1920/21 kalkulira s temi boni, daš niso emitirani, smatramo, da jih moremo že smatrati za ekvivalentne in za neko realno količino. S takim lomboardom bi se na najhitrejši in najenostavnejši način rešilo eno vprašanje, ki je že postalo zelo akutno in napravlja mnogim našim gospodarjem zelo resne in velike skrbi. Tako kakor je sedaj, ko reparacijska komisija dela ce qui boni lui semble (kar se ji zdi dobro), morejo vsi ti interesenti pretrpeti samo škodo. Naše jugoslovansko področje bivše monarhije bo moralo, kakor izgleda, prevzeti na svoje rame odgovarjajoči del predvojnih in vojnih dolgov prejšnje kraljevine Srbije. Za to naziranje govori na primer zlasti razširjenje vseh erbarskih državnih monopolov na ostalo področje z ozirom na to, da so dohodki teh monopolov zastavljeni za te dolgove. Tem pravičnejše je torej, z druge strani, ako se od nas Prečanov stavi zahteva, da nova država obvaruje gospodarske kroge s te strani Save škode, provzročene jim s tem, da so morali vseh sil razmer tekom zadnje vojne prevzeti in izvršiti gotove dobave za bivši avstro - ogrski erar.«

Tudi mi smo mišljenja, da treba iskati pravične rešitve tega važnega in tehnega gospodarskega vprašanja. Iz sedanjega položaja, ki je kvarno mrtvilo, moramo ven.

Spominjajte se Družbe sv. Cirila in Metoda.

Dneone vesti.

V Ljubljani, 23. oktobra 1920.

— Inauguracija rektorja. Danes dopoldne se je vršila v vseučiliški slavnostni dvorani slovesna inauguracija rektorja za študijsko leto 1920/21. Dosedanji rektor dr. Plemeš je podal pregledno in podrobno poročilo o postanku, delovanju in uspehih slovenskega vseučilišča v prvem študijskem letu ter je izrekel zahvalo vsem, ki so pomagali graditi to težavno delo in so s svojo navzočnostjo pri inauguraciji posvečili svoje razumevanje ciljev vseučilišča. Ko je dosedanji rektor dr. Plemeš izročil vodstvo vseučilišča novizvoljenemu rektorju dr. R. Zupančiču, je zbor vseučiliščnih zapel kraljevsko himno, nakar je novi rektor otvoril študijsko leto 1920/21 s predavanjem o vplivu matematike na duševno življenje narodov.

— Več svetlobe! V večeršnjih seji magistratnega gremija se je razpravljalo tudi o prošnji »Koroške gospodarske družbe« za podelitev 10 trgovskih koncesij. V razpravi, ki se je razvila o tej prošnji, se je naglašalo, da je imela ta združba namen likvidirati, da pa se je premislila zategadelj, ker ima v Avstriji okrog 7 milijonov terjatve. »Koroška gospodarska združba« je ono podjetje, proti kateremu je minister Jovanović v svojem poročilu o plebiscitu na Koroškem, dvignil težke obtožbe. Ako je res, da ima ta združba, ki se je osnovala v prvi vrsti za to, da preskrbljuje z živili in blagom prebivalstvo v plebiscitni coni A, takšne ogromne terjatve v Avstriji, je treba najprej dognati, na kakšen način so nastale te terjatve. Ako je združba res na nedopusten način delala kupčije z Avstrijo, mesto da bi skrbela za koroško slovensko prebivalstvo, je to zločin, ki zahteva najostrejšo obsodbo in kaznen. Popolnoma umesten je bil torej sklep občinskega gremija, da se prošnja »Koroške gospodarske združbe« zavrne, dokler ne bo afera, v katero je to podjetje zapleteno, temeljito pojasnjena. Naša javnost zahteva z vsa odločnostjo in docela upravičeno, da se čim najpreje prične z že napovedano preiskavo in da se spravi potrebno svetlobo v to temno in žalostno afero.

— Korutany. Praški »Narodni List« so prinesli v nedeljo 17. tm. v feleketu krasno pesnitev V. Dyka, odličnega češkega pesnika in pisatelja. Pesni je naslov »Korošček«. Vsešina je sledeča: Grajati ne morem tega bednega ljudstva. Stoleti je že tlačil jamren. Kdor je moral vse življenje hoditi sklonjen, kako hočete, da bi naenkrat šel pokonci? V sužnjosti zamreta srce in duh. A brez teh ne iščite junaka! Kdor je živel v temi, se nagle svetlobe prestraši. In sodil bo Bog! In le z grozno morem gledati v te slepe oči, ki so se nekada žarile. Na nogah in rokah ukljenjeno ljudstvo je padlo, ko so mu nekega dne rekli: »Hodi! Določi sam svojo usodo! Svoboden si!« Toda veter svobode je za jetnika zapihal mnogo prekasno. Stari upornik je postal apatičen, duh mu je omedlel. In ko so se otvorila vrata ječe ter je zaslutil solnce, je jetnik sklenil roke in zavzdihnil: »Pustite me, prosim, pustite me v celice!« Vem, da pravijo suho: »Ne godi se mu krivica, kdor je sam hoče!« Smrta onemu, kdor pritrjuje, da se mu dela škoda!« — Toda jaz ne morem preklinjati zablodelih in samomorilcev ne morem gledati brez sočutja. Z očitanjem zrem v nemo nebo: Ali ne zasveti Slovanom nikdar solnce? Ali ne ostavimo nikdar križave poti ter ostanemo večno igrači nasilja in šarlatanov? — Ne slišim ničesar kot to strašno vest in ne vidim ničesar kot odprto rano!

— Naša poročevalska služba in koroško vprašanje. Pomanjkanje enotne organizacije poročevalske službe se mašuje na vseh koncih in krajih. Naše časopise je to dejstvo že naštetokrat konstatiralo. Ne samo, da trpi vseh indolentnosti vlade domače časopise, ki prejme večkrat zunanje politična poročila iz Beograda preje z Dunaja ali Pariza kakor pa od beogradskega prebirijskega, ampak trpi tudi in predvsem ugled naše države. Inozemske časopise prinaša redno poročila o Jugoslaviji iz dunajskega ali pa budimpeštanskega vira. Kakšna so ta poročila, pa ni treba govoriti. Tako je prinašalo n. pr. švicarsko, drugače nam več ali manj naklonjeno časopise poročila o koroškem plebiscitu in o dogodkih na Koroškem z Dunaja. Isto se godi sedaj po plebiscitu. Dunajski dopisni urad poroča v inozemstvo najgostejše vesti o jugoslovanskih nasilnostih na Koroškem. Naš uradni beogradskega prebirijskega, ki ima drugače dobre in hitre zveze, pa molči in se ne gane!

— O zloupotrebah pri prehrani na Koroškem piše »Beogradske Dnevnik« med drugim: »Koroška gospodarska združba v Velikovicu in Kmetijska združba v Rovovljah sta imeli dovoljenje, da uvažata hrano iz naše kraljevine na Koroško v svrhu potrebe odnotnega siromašnega prebivalstva. Izkoriščajoč to dovoljenje in pod protekcijo odseka za prehrano v Ljubljani se je imenovala združbama posrečilo da sta s pomočjo nekaterih članov plebiscitne komisije, ki so izposlovili, da se je odpravila kontrola na meji že 15. septembra t. l. iztihotali veliko količino živila iz cone A v cono B ter s tem odvzeli hrano siromašnim življem in povzročili tu dražjino, kar je usodno vplivalo na odločitev prebivalstva pri plebiscitu.«

— Naši klerikali in njihovi hrvatski zavezniki. Glavno glasilo »Hrvatske zajednice« »Hrvatske priobitje« v iz-

vlečku članek dr. Puca v našem listu o pravih krivcih koroške nesreče in zaključuje v polemiki s klerikalno »Narodno Politiko«: »Da smo mi to pisali, bi hrvatski klerikali bacili na nas nacionalnu anatemo, jer jao onome, koji bi se usudio taknuti u rad onih slovenskih voditeljev, ki so tako železno organizirali Koroško in ki sedaj hočejo tako divno organizirati tudi Hrvatsko!«

— Uradna ugotovitve. Univerzitetni svet v Ljubljani je dne 5. maja 1920 z dopisom št. 36/pr. predložil ministru prosvete g. dr. Franca Webra, priv. doc. na zagrebški univerzi, v imenovanje za docenta teoretične filozofije na ljubljanski filozofski fakulteti. Ministrstvo prosvete pa ga je p o m o t o m a z ukazom z dne 27. avgusta 1920 imenovalo za izrednega profesorja, kakor je z istim ukazom p o m o t o m a še enkrat imenovalo g. dr. Marjana Salopeka za izrednega profesorja, daš je bil že imenovan z ukazom z dne 26. marca t. l. Radi teh netočnosti je ministrstvo prosvete z ukazom z dne 30. septembra t. l. razveljavilo ukaz z dne 27. avgusta t. l. glede teh dveh imenovanj gospodov ter imenovalo g. dr. Franca Webra z ukazom z dne 7. oktobra 1920 za docenta teoretične filozofije na ljubljanski filozofski fakulteti. — Rektorat univerze v Ljubljani, dne 22. oktobra 1920. — Zupančič, l. r., rektor.

— Uradni dnevi Trgovske in obrtno-zbornice. Iz Maribora poročajo: V četrtke in petek je imela trgovska in obrtna zbornica ljubljanska v Mariboru svoje uradne dneve. Na predvečer je bil sestanek interesentov, na katerem je poročal zbornični tajnik g. dr. Viktor Murnik o aktualnih gospodarskih vprašanjih. Odlej se bodo vršili uradni dnevi v Mariboru vsak teden v sredah v prostorih trgovske gremija.

— Kako postopa komisija za stvarno demobilizacijo. Pišejo nam: G. Fran Krapež je opravljal med vojno vojniče za tobačno tovarno, za katero je potreboval, ker je bil velik promet, izredno veliko voz. Ta voznika je pozneje odpalil in podjetniku je ostalo mnogo nepotrebnih voz, ki jih je shranil, dokler jih ne razproda, v svoji zaklenjeni šupi in v podstrešju svojega kozca v Mestnem logu. Vse te vozove je deloma kupil od Kreditne banke na Vrhniki, deloma pa jih je dal napraviti pri kolarju v Ljubljani in na Vrhniki, 3 dvokolesne pa je kupil l. 1917. na dražbi od Prusov pod Šmarno goro. Nekega dne pa so se pojavili naenkrat v Mestnem logu organi komisije za stvarno demobilizacijo, v ločili v zaklenjeno Krapežovo šupo ter brez obvestila lastnika odpeljali 10 vozov. Čez da je to demobilizacijsko blago. Dasi je lastnik komisijo, čim je izvedel za vlom, takoj obvestil, da so vsi vozovi njegova last in ponudil za to nepobitne dokaze, vendar komisija še dosedaj ni vrnila ugrabljenih vozov, vsled česar je bil g. Krapež primoran nastopiti sodniški pot, da uveljavi svoje pravice. To postopanje komisije za stvarno demobilizacijo je tembolj obsodbe vredno, ker je notorično, da ni niti eden izmed ugrabljenih voz vojaški, in ker je tudi komisiji znano, da je g. Krapež ob prevratu več tednov zanjo poštrenovalno opravljal nadvse odgovoren posel, za katerega ni zahteval niti vinarja nagrade, daš se mu je to nagrado naravnost ponujalo. V zahvalo za to pa mu jemlje sedaj komisija nasilno celo njegovo lastnino. Tako postopa komisija proti poštenjakom, proti lopovom, ki so si prilastili za stotisoče tujega blaga, pa ne gane niti z mazincom. Značilno.

— Predsednik Orlovске zveze obsojen! Okrajno sodišče v Ljubljani je razpravljalo dne 22. tm. o obtožbi radi žaljenja časti, katero je vložil po pismarni odvet. dr. Fetiha Fr. Gaberšček, respicijent finančne straže v Ljubljani, zoper predsednika Orlovске zveze Jožeta Pirc a in zoper nekega Stanka Gerla. Jože Pirc je namreč vložil in podpisal v imenu Orlovске zveze zoper Gaberščka ovadbo na delegata finančnega ministrstva v Ljubljani, čez da se je izrazil ob priliki, ko mu je izročil Stanko Gerl službeno orožje iz službe odpuščenega paznika finančne straže Dragotina Pirca, brata predsednika Orlovске zveze, sledeče: »S tem so se čukli na Bledu tepli.« Na podlagi te ovadbe, v kateri Jože Pirc odločno protestira proti takemu žaljenju kršćanske organizacije, je bila uvedena proti Francetu Gaberščku disciplinarna preiskava. Razprava pred sodiščem je dogmala, da so navedbe o ovadbi popolnoma neosnovane in naravnost izmišljene in je bil obsojen Stanko Gerl na 14 dni zapore in Jože Pirc na en teden zapore, oziroma 500 K denarne globe. Tako je doletela vendar enkrat klerikalne obrekovalce, ki vlagajo v znamenju kršćanske ljubezni zoper neljube jim osebe izmišljene ovadbe, zaslužen kazni.

— Služba božja v slovenskem jeziku se bo odlej vršila vsako nedeljo ob 3. popoldne v tukajšnji evangelijski cerkvi na Gosposvetski cesti. Vstop vsakomur prost.

— Vestil iz Amerike. V Clevelandu se je ustrelil Fran Svetina. Ko je prišel zvečer domov od dela, se je pričel z ženo prepirati, nakar je ona s svojimi otroki zbežala v klet. Svetina je streljal v klet, potem pa je revolver naperil na svoje sence in se usmrtil. Pravilo, da je večkrat rekel, da si bo vzel življenje. Eden njegovih bratov, ki je študiral v stari domovini, je tudi izvršil samomor. — Umrla je v Clevelandu Ivana Novak, ki je dolga leta vodila gostilno na 61. cesti. Stara je bila 40 let, doma je iz Velikih Lasč, v Ameriki je bila 22 let. — Koncem septembra je prišlo v Cleve-

land iz Jugoslavije zopet kakih 40 slovenskih deklet. Rojaki skrbijo, da se ta dekleta hitro vpišejo v slovensko podporno organizacijo. — K Jugoslovanski Matici v Ljubljani je pristopila v Clevelandu zadnje čase cela vrsta naših rojakov. Vsak je plačal po en dolar članarine. Ameriški listi pravijo, da ima na jeziku vsakdo dovolj grenkih besed proti Italijanom, ali pokazati je treba tudi v dejanju, da je nam res do tega, da vržemo barbarja z naše zemlje. — The North American Banking in Saving Co., to je prva in edina slovenska banka v Zjedinenih državah, je v eni tednu koncem septembra dosegla 1 milijon premoženja. Banka posluje že 5 mesecev. V zgodovini Clevelanda še ni bilo slučajja, da bi kakšna banka v tako kratkem času silno napredovala. To kaže lep smisel ameriških Slovencev za gospodarski napredek.

— Mezdno gibanje premogarskega delavstva. Danes dopoldne se je vršila pri poverjenstvu za javna dela anketa glede meznega gibanja premogarskega delavstva, ki zahteva 134% zvišanje mezd in zvišanje nabavnega prispevka. Premog bi se znova podražil za 27 K pri meterskem stotu! Izvolili se je odbor, ki bo zahteve delavstva proučil in stavil predloge. Delavci zahtevajo kot eksistenčni minimum za samca 85 K za oženjenca 122 K, za oženjenca z 1 otrokom 156 K, z 2 otrokoma 190 K in s 3 ali več otroki po 220 K za delavca in dan. Odborove seje se začne v ponedeljek ob 10. dopoldne pri deželni vladni (knjižnica).

— V svrhučasne ureditve zavarovanja delavcev zoper nezgode objavljajo Uradni list št. 118 obširno naredb. V Ljubljani se ustanovi »Začasna delavska zavarovalnica zoper nezgode«. Namesto načelstva, kakor ga predvideva stari avstrijski zakon za upravo zavarovalnic, bo imel vodstvo zavoda upravitelj, ki ga imenuje minister za socialno politiko. Po potrebi je upravitelju dodeliti svet šestih članov. Pod starim režimom je bilo vodstvo zavoda v Trstu ter smo imeli Slovenci hude boje za skromno zastopstvo v načelstvu za Lahi in socialisti.

— Železničarska zavarovalnica zoper nezgode v Ljubljani se ustanovi v ta namen, da prevzame neugodno zavarovanje železničarjev. (Uradni list št. 118, št. 371.)

— Statistični podatki prebivalstva v Sloveniji. Po izkazu o zdravstvenih statističnih razmerah v Sloveniji za leto 1919. je štela Slovenija brez okrajev Velikovec, Logatec in Postojna 995.440 prebivalcev. V tem letu je bilo rojenih 22.636, umrlih pa 15.356. Ponesrečilo se je v tem času v Sloveniji 474 oseb, umorjenih in ubitih je bilo 112, samomor pa je izvršilo 111 oseb.

— Eksport lesa v Trst. Prevoz lesa iz Slovenije v Trst se glaso razgla. sila obratnega ravnanja južne železnice v Ljubljani ne bo več vršil v sklenjenih železniških garniturah.

— Poroka. Poročil se je v Beogradu g. Ivo P. Kostić, lesni trgovec in posestnik, z gđno. Mici Rebec kovo, iz znane ljubljanske narodne rodbine. Bilo srečno!

— Umrl je v Šmartnem pri Litiji tamniški najstarejši član požarne bramb. klobučar Lovro Porenta v 81. letu starosti. Do zadnjega je bil čil in zdrav. Zadel ga je kap. N. v m. p.!

— V Dolekem je umrl g. Josip Zupančič, trgovec, gostilničar in posestnik, tast g. Frana Stareta, hišnega posestnika in slikarja v Ljubljani. Pokojnik je bil zvest pristaš naše stranke. Med ljudstvom je užival splošno spoštovanje in zaupanje, kar dokazuje najbolj dejstvo, da je bil polnih 36 let župan v svoji občini. Pogreb bo jutri v nedeljo popoldne ob 4. Blag mu spomin, rodbini naše sožalje!

Zbor zaupnikov JDS.

za Kranjsko volilno okrožje se vrši

v četrtek, 28. t. m. ob 9. uri dopoldne v dvorani mestnega magistrata v Ljubljani.

Dnevni red:

1. Volilni program JDS.
2. Poročilo osrednjega volilnega odbora
3. Imenovanje kandidatov v ustavotvorno skupščino za Kranjsko volilno okrožje.
4. Razgovor o načinu volilnega postopanja
5. Slučajnosti.

Vsaka krajevna organizacija (pol. društvo) ima na vsakih 15 članov po enega zaupnika. Pri vstopu v zbornico se vsak zaupnik izkaže z legitimacijo v smislu pismenih navodil, ki jih je prejela vsaka krajevna organizacija.

V Ljubljani, 23. oktobra 1920.

Volilni odbor JDS.
za Kranjsko volilno okrožje.

Kultura.

— Nove opere G. Puccinija. V dunajski državni operi so vpriporili prvič nove tri opere enodejanke G. Puccinija: »Plasček«, »Sestra Angelika« in »Gianni Schicchi«. Premijera se je vršila ob prisotnosti skladateljevi v sred. 20. letu.

— Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani. — Opera:

22. oktober, petek: Faust, red A.
23. oktober, sobota: Lepa Vida, red E.
24. oktober, nedelja: Od bajke do bajke, izven.
25. oktober, ponedeljek: zaprto.
Drama:
22. oktober, petek: Anfisa, uradniška predstava, izven.
23. oktober, sobota: Ljubimkanje, red D.
24. oktober, nedelja: Pohujšanje v dolini šentflorjanski, izven.
25. oktober, ponedeljek: Ljubimkanje, red C.

— Stoletnica rojstva Blaža Kocena. K Severinovemu članku: »Štiridesetletni-
ce« imam pripomniti, da je poznati biografa slavnih Slovencev Fridolin Kaučič v podlistku »Slov. Narodac« leta 1906. objavil članek: »K štiridesetletni izdaji Kocenovega atlasa«. Nemcem, katerim je bil dotle Kocen učenjak pristne nemške krvi, je Kavčič l. 1907. predaval v nabito polni Hlavačkovi dvorani v dunajskem letovišču Tivoli o delovanju in narodni pripadnosti slovečega kartografa. To predavanje so ocenjevali mnogi dunajski dnevniki. Nadalje je Kavčič v nemškem jeziku objavil živopisne članke o Kocenu v dunajski reviji: »Welt und Wissen« (letnik 1907) v 50. številki »Oestr. Illustrierte Rundschau« (letnik 1917) s Kocenovim portretom in sliko Kocenove rojstne hiše, ter v 3. številki »Marburger Ztg.« letnik 1920. Sevnčan.

— Hrvatske dramske novitete. Zagrebško Narodno kazališče goji predvsem izvirno dramo ter je poleg izvirnih repriz vpriporilo v tekoči sezoni M. Koroljevo dramo »Zidanje Skadrac«. Še tekom sezone vpripori Jos. Kosorja »Nepobjediva ladja«, Mir. Krležo »Galicija«, Jos. Kulundžića »Ponoč«, Danka Andjelovića »Slijepci« (odmev prevrata 28. oktobra 1918), Mil. Begovića tri aktovke: »Biskupova sinovica«, »Čičak« (dalmatinski motiv) in »Čvjetna cesta« (iz zagrebskega življenja).

— Oseško narodno gledališče igra od 1. septembra ter je doslej vpriporilo v celi vrsti dramskih novitet tudi A. Funkovo »Tekmo«, 6oper in 1opereto. »Obzor« poroča, da »moramo oseško kazališče brez dvojbe nakon zagrebačskog postaviti na drugo mesto v Jugoslaviji«. Gostovalo bo tudi v Subotici. Že doslej je vpriporilo 3 hrvatske izvirne drame, 1 srbsko, 1 slovensko, 1 nemško, 1 angleško ter 2 francoski.

Društvene vesti in prireditve.

— Pevsko društvo »Ljubljanski Zvon«. V ponedeljek zvečer ob 8. je vazen sestanek celega zbora, nato odbova seja. Pridite gotovo vsi!

— Produktivna zadruga čevljarjev za Slovenijo naznanja svojim članom prodajo usnja v ponedeljek dne 25. oktobra ob 3. popoldne, Hrenova ulica 4. Obenem razpisuje mesto prodajalca. Biti mora čevljar in že izvežban v tej stroki. Nastop s 1. januarjem 1921. Poudarje naj se pošiljajo na naslov: Josip Breskvar, Škofja ulica 10.

— Dramatičen odsek v Mokronogu vpripori v soboto 23. t. m. zvečer Anzenbergerjevo ljudsko igro s petjem in plesom »Dolski župnik«. Igra se ponovi v nedeljo 24. t. m. ob 5. popoldne.

Gospodarske vesti.

Ljubljanski trg.
Pretečeni teden je bilo tržno življenje manj živahno. Goveje meso se konzumira močno, med tem ko svinjsko meso in slanina precej zastaja. Svinjsko meso I. vrste stane 30 K, slanina 50 K, na debelo 49 K. Cena prašičev je dosegla višek in je pričakovati padca iste. Telečjega mesa primanjkuje, tržna cena je 22 in 20 K. V bodoče se bo morali zalagati le z domačimi teleti. Drobničnega mesa je veliko po 18 K kilogram. Konzum ni posebno živahen. V zadnjem času je postal konzum pitanih volov iz Slovenije v Avstrijo zelo živahen, posebno iz Maribora in sedaj tudi iz Ljubljane. Vsi znaki kažejo, da bi znal imeti ta izvoz, ako bi se razvil še v večji obseg, zelo neugodne posledice na goveje mesne cene, kakor smo videli, da je izvoz prašičev slednjim močno navil cene. Izvozniki govejega mesa so vsled medsebojne konkurence bliskoma navili cene volov, kar ima brezdvomno na celoten konzum katastrofalne posledice. Opozarj se ne more na noben način dovolilo podražanje govejega mesa.

V prodaji sadja je nastopila stagnacija. Nenadoma namreč so skočile cene sadja vsled velikega nakuha našega sadja od inozemskih trgovcev. Prejšnja povprečna cena 2 K za kg na debelo je močno skočila. Ta položaj vpliva močno na dovoz kmečkega sadja na ljubljanski trg vzlic popolnoma primerni ceni 4 K za kg dobrih jabolk. Stojni čarke prodajajo jabolka 4 K kg, najlepša pa po 5 K. Opozarja se ne more, da se nikakor ne bo dovolilo povišanje teh cen. Kvaliteta sadja po stojnicah je srednja. Izvrstno blago je izvanredno redko. Kostanja je zelo mnogo, a splošno se stranke pritožujejo, da je izvanredno slab. — Gobe, jurčki so se zopet pojavile na trgu. — Zelenjave proestaja. — Divjačina na trgu letos ni, ker prevzemajo vse na razpolago stojke blago restavracije. — Jajca so skoraj popolnoma izginila iz ljubljanskega trga. Po Dolenjski in Štajerski se kupujejo jajca v velikem obsegu za Zagreb, tako da za naš konzum ne pre-

ostaja skoro ničesar. — Kvaliteta moke se je nekoliko zboljšala, a še vedno ne zadostno. Prejšnjes je konsumentu branijo črne krušne moke in kupujejo raje dražje belo moko. — Peke se opozarja, da velja krušna cena 15 K za bel kruh in za vse izdelke. Male žemljice za kavarne in restavracije se smejo prodajati le v toliko dražje, kolikor znašajo stroški za izdelovanje in pridatki mleka.

— g Svetovna tonaža. Londonsko strokovno poročilo navaja, da se trudijo vsi narodi, ki so imeli tekom vojne velike brodogradne škode, da bi se zopet izravnali. Zgrajenih je bilo brodov s tonažo 4.250.000 ton proti 3.800.000 v preteklem letu, dočim se nahajajo še v zgradbi ladje 4.930.430 ton. Gori navedno letno poročilo sega do 30. junija tekočega leta. Največ ladij je bilo spušenih v morje na Angleškem, v Združenih državah in na Japonskem. Število v Lloydovem registru obsevanih brodov znaša na koncu poslovnega leta 1918, s skupno tonažo 25 milijonov ton. Gradilo se največ za navaden promet potrebne ladje, dočim velike ladje, izgubljene tekom vojne, še dolgo časa ne bodo nedomečene. Veliko število brodov, urejenih poprej za kurjavo s premogom, se pregradi za kurjavo z oljem.

— g Industrijska podjetja na Slovaškem. Skupni temeljni kapital na Slovaškem preteklo leto ustanovljenih akcijskih družb znaša 165.530 čeških kron. Poleg tega so stara industrijska podjetja zvišala svoj temeljni kapital za 100 milijonov čeških kron. Na Slovaškem je sedaj v obratu 709 industrijskih podjetij.

— g Predvojne pogodbe italijanskih državljanov z nemškimi tvrdkami. Iz Trsta poročajo: Industrijsko in trgovinsko ministstvo je določilo, da ostanje v veljavi nastopne predvojne pogodbe z nemškimi tvrdkami: Družbene pogodbe, pogodbe glede alimentacije družinskih članov, nadatje glede pospeševanja dobrodelnih podjetij, daritvene pogodbe, nadalje ostanje v veljavi tudi še cela vrsta posameznih pogodb, ako se izvrši uradno obvestilo v dotični zadevi istočasno na oba kompisciscenta.

— g Bodočnost angleške industrije. Neki londonski strokovni list odgovarja na vprašanje, ali bo mogla angleška industrija jekla skupno z drugimi industrijami, ki so v zvezi s fabrikacijo jekla, uspeti ali ne, da je odvisno to v glavnem od angleškega delavca. Časopisje kakor tudi odgovorni politiki naj bi to vedno znova povdarjali. Pomanjkanje jekla na svetu je izredno veliko sedaj po vojni. V Angliji ne more biti govora o kaki zunanji konkurenci, kajti vse dežele, proizvajajoče jeklo, so eksportirale pred vojno skupno 20 milijonov ton jekla, sedaj pa ga eksportirajo komaj 10 milijonov. Ta množina se porablja večinoma za popravilo vojniš škod. Ker je

povpraševanje po jeklu veliko in je inozemska konkurenca omejena, se nudi Angliji najlepša prilika, da dvigne industrijo jekla in svojo trgovino z njim do procvita, kakršnega še ni bila deležna. Angleška proizvodnja jekla je sedaj za 50 odstotkov večja kakor pred vojno in more na leto eksportirati skoro 10 milijonov ton jekla. List polaga na srce delavcem, da naj pomislijo, da se gre tu za to, ali se bo Anglija udeleževala trgovine z jeklom s 100%, s 50% ali s samo 5%, in da je dana možnost ali za dobre mezde ali za veliko brezposelnost in bedo.

— g Preureditev deviznega prometa v Avstriji stopi v veljavo dne 2. novembra. Devizna centrala ostane še nadalje, ali le za kontrolo in v ta namen, da glavnega interesata za devize, ki je država, preskrbuje s tujimi vrednotami. Promet z valutami in devizami se bo vršil na borzi, udeležniki pa bodo le člani dosedanj devizne centralne in pa komisijonarji, katere bo imenovalo vodstvo devizne centralne. Novi red obširi tudi valute nacionalnih držav.

— g Adresar za Slovenijo, katerega že težko pričakujejo vsi, posebno pa industrijski, trgovski in obrtniški krogi, je že v tisku in izide tekom prihodnjega meseca. Knjiga bo imela bogato vsebino in bo nudila vsakemu brez ozira na stan in poklicne zlasti pa kupčijskim in obrtniškim krogom splošno sliko našega gospodarskega razvoja in bo pokazala vsakemu pot in možnost uspešne oddaje svojega blaga in pa nabavo njemu potrebnih predmetov, ter se vsem krogom toplo priporoča. Knjiga lično vezana stane v prednaročbi K 240.— proti takojšnemu predplačilu K 120.— in se naroča pri uredništvu Adresarja, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 5.

BORZE.

LDU Praga, 22. okt. Devize: Zagreb 62, Dunaj 20, Budimpešta 20, Valute: dinarji 245, avstrijske kune 20, polski bankovci 26.

d Curih, 22. oktobra. Devize: Berolin 8,95, Holandaja 194,75, Novi Jork 634, London 21,76, Pariz 40,90, Milan 23,85, Bruselj 43,30, Kodani 87,75, Stockholm 123,75, Kristijanija 86,75, Madrid 89,75, Buenos Aires 230, Praga 7,60, Varšava 0.—, Budimpešta 1,60, Bukarešta 10,60, Dunaj 2,10, avstrijske žigosane kune 1,85. Devizi Beograd in Zagreb nista notirani.

— d Dunaj, 22. oktobra. (CTU) Devize: Amsterdam 11110, Berlin 588,50, Curih 6100, Kristijanija 5250, Kodani 6300, Stockholm 7400. Valute: Nemške marke 583,50, romunski lei 643, bolgarski lei 470, švicarski franki 6075, francoski franki 2475, italijanske lire 1500, angleški funti 1275, ameriški dolarji 370, carski rublji 280. Kurzi v prostem prometu: Zagreb 290—320, Budimpešta, plačila v nakazilih poštne hranilnice in v žigosanih kronah 95—105, madžarske žigosane kune 94—106, Praga 479—503, Varšava in Krakov v poljskih markah 116—138, čechoslovaške kune 476—500, novi dinarji 1200—1250.

Najnovejša poročila.

IZ SEJE DEŽELNE VLADE.

— d Ljubljana, 23. oktobra. Iz 173. seje deželne vlade za Slovenijo. Delavstvo Trboveljske premogokopne družbe je stavilo nove mezdne zahteve, ki so silne visoke. Če bi jim trboveljska družba ugodila, bi to povzročilo veliko povišanje cen premoga. Skliče se enketa na najširši podlagi za presojo tega vprašanja. Predsednik deželne vlade poroča o svojih intervencijah v Beogradu radi koroškega plebiscita. Razpravljal je ponovno z ministrom zunanjih del dr. Trumbičem in z ministrskim predsednikom. Regent Aleksander ga je sprejel v daljši avdienci. Izročil je regentu kakor tudi ministrskemu predsedniku in ministru zunanjih del obširno spomenico o koroškem plebiscitu.

Za Prekmurje se ustanovi namesto dosedanjega civilnega komisarijata okrajno glavarstvo za Prekmurje s sedežem v Murski Soboti. — Občina Jezersko se prideli v sodniškim in upravnem oziru Kranju. Za jugovzhodne dele Koroške, ki nam pripadajo po mirovni pogodbi, se ustanovi v Guštanju okrajno sodišče, davkarija in ekspozitura okrajnega glavarstva v Slovenjem gradcu z potrebnimi uradi. — V seji poroča naš delegat dr. Šubelj položaju na Koroškem. Od plebiscitne komisije je zahteval, da zagotovi osebno varnost ter varnost življenja in imovine naših uradnikov in slovenskega prebivalstva na Koroškem. Predlagal je, da se sestavi medzavezniška komisija, ki naj kontrolira neprestano in efektivno delo avstrijske uprave, da se prepreči vse krivice naprav našim sorojakom. Plebiscitna komisija je v seji dne 19. oktobra sklenila, da avstrijski delegat izda v con A proklamacijo, v kateri se zajamčijo varnosti, ki jih daje člen 92 st. germanske mirovne pogodbe. Naš delegat je naprosil, da se v posebni proklamaciji ponove tudi oni odstavki razglasov medzavezniške plebiscitne komisije, ki so pisani v istem duhu. Uprava v plebiscitni con A se odda postopoma. Glede javne lastnine kakor železnice, mostov, cest, aprovizacijski zalog itd., za katere je naša uprava založila velike vsote, se sestavi natančni zapisniki, na podlagi katerih nam bo mogoče reklamirati naše investicije. V svrhu ugotovitve investicij se ustanovi dve medzavezniški komi-

siji, v katerih bosta zastopana tudi po en zastopnik naše države in Avstrije. Komisiji bosta sestavili inventar, izvršili cenitve in uredili vse potrebno. V splošnem se poudarja, da naj ostane slovensko ljudstvo doma, naj posestniki ne prodajajo zemljišč. Na Koroškem naj ostanje zlasti domači duhovniki in učitelji. Vztrajati moramo pri zahtevi minoritetnih šol, do katerih imajo pravico po mirovni pogodbi. Slovensko ljudstvo na Koroškem naj se zaveda, da ima po mirovni pogodbi zajamčene minoritetne pravice, da bodo stali tudi še naprej pod varstvom Jugoslavije, ki bo v prvi vrsti poklicana, da štiti naše rojake proti vsem krivicam od strani Nemcev pri ligi narodov.

POGAJANJA Z ITALIJO.

Rim, 22. oktobra. »Tribuna« piše: Pravijo, da se direktna pogajanja za Adrio ne morejo tako dolgo nadaljevati, dokler ne zapuste jugoslovenske čete onega dela Koroške, ki so ga svojevoljno zasedle po plebiscitu, ki je izpadel ugodno za Avstrijo. Tozadevno se pripominja, da je minister Trumbič v resnici obljubil zaveznikom, da bodo jugoslovenske čete neposredno izpraznile celovški okraj, toda za Italijo je pod častjo, da bi se pogajala z državo, ki vključ obljubam napram zaveznikom dovoljuje in izvršuje podobne svojevoljnosti. O nadaljevanju pogajanj se torej ne more govoriti tako dolgo, dokler Jugoslovenci de facto ne zapuste Koroške. Toda tudi v tem slučaju bi bila konferenca v Isolabelli dvomljiva. Čas in vreme nista ugodna za sestanek sredi jezera. Sicer pa pravijo, da je treba počakati na izid političnih volitev v Jugoslaviji.

ITALIJA IN JADRANSKO VPRAŠANJE.

Rim, 22. oktobra. Minister grof Sforza se je vrni v Rim. V Turinu je imel sestanek z Giolittijem, na katerem sta se razgovarjala o obnovitvi pogajanj z Jugoslavijo. Giolitti se vrne jutri v Rim, kjer se bo sestal takoj ministrski svet, ki bo odločal o smericah za pogajanja z Jugoslavijo. V parlamentarnih krogih se zatrjuje, da hoče Italija stopiti v pogajanja v duhu spravljivosti ter najti rešitev jadranskega vprašanja, ki bo združljivo z najvišjimi narodnimi interesi. Predvsem pa hoče Italija pri teh pogajanjih pokazati Evropi in javnosti svojo dobro voljo, priti do sporaz-

uma z Jugoslavijo, pa naj bo potem uspeh kakršenkoli.

— Rim, 22. oktobra. Časopisje poroča: Po najnovejših vesteh se zdi, da je vlada v Beogradu na podlagi sklepa Vrhovnega sveta ukazala izprazniti Koroško. Vsled tega Italija najbrž ne bo nasprotovala sestanku delegatov, ki naj bi se vršil te dni. Ker se bo udeležil pogajanj jugoslovenski ministrski predsednik, se zdi, da se bo udeležil pogajanj tudi Giolitti. V uradnih krogih se zatrjuje, da namerava italijanska vlada uresničiti sledeči program: Meja Julijskih Alp, neodvisnost Reke v zvezi z Italijo, svoboda Zadra, posest nekaterih dalmatinskih otokov, kakor tudi strategične in kulturne garancije.

AVSTRIJSKI PRORAČUN.

— Dunaj, 23. oktobra. Avstrijski proračun za leto 1920—21 izkazuje izdatkov za 33,19, dohodkov za 20,6 in deficita za 12 in pol milijarde napram deficitu 10 in pol milijarde v preteklem letu.

Raznoterosti.

* Siromašni ekskralji. Iz Zeneve poročajo, da se ve iz zanesljivega vira, da se nahajajo v švicarskih bankah številni dragulji raznih ekskraljev in dinastij, kakor ruske, avstrijske in nemške. Ti dragi kamenji so vredni okoli 435 milijonov dolarjev. Že prodana zaloga dragih kamnov in vrednosti se cenijo na dvakrat tako visoko vsoto.

* Edison kot spiritist. Iz Njujorka je prišla v evropske liste vest o novi Edisonovi iznajdbi. Edison je baje iznašel način, kako se bo moglo po električni poti obveščati s pokojniki. Edison je baje rekel o tej svoji iznajdbi: Smešno je misliti, da morejo ljudje obveščati z drugim svetom samo preko medija. Treba konstruirati električni stroj, ki bo bolj občutljiv kakor človek, pa bo mogoče govoriti s pokojniki in tako bo izključena vsaka sumnja glede »onega sveta«. Ako pa ta stroj ne bo imel vspeha, potem pa ni treba verovati na »oni boljši svet«. Kdo jamči, da je Edison res tako govoril?

* Maršal Foch. Neki pariški modni list je bil pozval svoje čitatelje, naj povedo, katerega velikega moža na svetu bi rade poročile. Došlo je 5000 odgovorov, med temi se je izjavilo 2000 žensk, da bi želele poročiti francoskega maršala Focha. Za njim je bil najbolj popularen Plaubert, 18 pa jih je bilo tako primumkjenih, da so se izrekle za italijanskega norca D'Annunzia.

* Starost ženske ostane skrivnost. Iz Portlanda v Ameriki poročajo, da je vrhovna sodnija odločila, da se ne more prislilne ženske, da bi navedle svojo starost, ko se hoče vpisati v volilni imenik. Elizabeta Holman namreč ni hotela povedati, koliko je stara, zato pa je registracijska oblast ni hotela vpisati v volilni imenik. Holman se je pritožila na sodnijo in ta je odločila v njen prilog, na kar je bilo naročeno registracijski oblasti, da mora vpisati ženske, tudi ako nečesto povedati, koliko so stare. Holmanova je bila izjavila, da je stara nad 21 let.

Poizvedbe.

— Osebo, ki je 21. m. m. po operni predstavi »Lepa Vida« pobrala zlato zapustnico, se opozarja, da jo v teku 24 ur vrne v upravo »Slov. Narodac«.

Glavni urednik:
Rasto Pustoslavšek.
Odgovorni urednik:
Božidar Vodeb.

Poslano.*

Obtožba ministra Jovanovića.
Z ozirom na notico, ki so jo priobčili nekateri ljubljanski dnevniki pod zgornjim naslovom izjavljamo, da so vse obtožbe gospoda ministra Jovanovića popolnoma neosnovane, njih odločno zavračamo ter prosimo, da se napovedana preiskava v resnici čimprej vrši.

Na nezasišan očitke gospoda ministra Jovanovića pa, da je bilo koroško ljudstvo v con A na naravnost nečuten način oropano njemu namenjene hrane in da je bilo siromašno ljudstvo v con A prikrajšano za živila in da so se Nemci v con B prehranjevali z našimi živili na škodo siromašnega ljudstva v con A, ugotovljamo zanesljivo, da smo po plebiscitu ob likvidaciji družbe morali pripeljati nazaj v Ljubljano okroglo 50 vagonov živil (moke, sladkorja, pšenice, masti, slanin itd.), ki jih vključ izborni kakovosti in nizkih cen nismo mogli oddati.

Če misli gospod minister Jovanović, da bo na ta način zvrnil krivdo slabega izida plebiscita na Koroškem na druga ramena, se moti.

Koroška gospodarska družba z o. z. Ljubljana.

* Za vsebino tega spisa je uredništvo odgovorno, kolikor določa zakon.

Imate bolečine? V obrazu? V cellem telesu? Vaše mišice in žilci vam odpovedujejo? Poizkusite pravi Fellerjev Elza — fluid! Bodele se čudijo! 6 dvojnatih ali 2 velikih steklenici 36 K.

Ali trpite na počasni prebavi? Na slabem apetitu? Zaprtju? Proti temu pomagajo prave Fellerjeve Elze — kroglice! 6 škatlic 18 K. Prava, želočec okrepčujoča švedska tinktura, 1 steklenica 15 K. Omot in poštena posebej a najceneje. — Eugen V. Feller, Strojica donja, Elza-trg, št. 238, Hrvatska.

Auto- J. GOREC Ljubljana,

mobili in kolesa
njih deli in oprema
pnevmatika
garaža in delavnica

Gospodsvetska c. 14
Vegova ulica št. 8.

G. F. Jurásek
uglaševalec glasovirjev in trgo-
vec z glasbili
Ljubljana, Wolfova ul. 12

Hiša z gostilno v mestu ali bližnji
okolici kupim takoj.
Naslov pove uprav. Slov. Naroda. 8008

Trgovski sotrudi se sprejme. Anton
Bačar, trgovec, Brežice. 8033

Dve železni peči in biljard skoro nov,
se ceno proda v hotelu Tratinik Sv.
Petra cesta. 8032

Gospodična, vajena vsega gospo-
dinjstva in nekoliko
šivanja, želi službe. Naslov pove upr.
Slovenskega Naroda. 8029

Mesečno sobo čeprav skromno,
iščem za takoj. —
Grem tudi kot sostanovalec. Posredo-
valcu plačam 100 kron. Plačam dobro.
Preskrbam tudi živila. Ponudbe na:
Anton Presker, Sv. Petra cesta 14. 8035

Gospod išče stanovanje s hrano ali
brez. Ponudbe na upravnishvo Sloven-
skega Naroda pod »Hrana 7989«. 8023

Manjša enonadstropna hiša v Gradšču
naprodaj. Pismena vprašanja je vpo-
slati pošto ležečo Ljubljani, pod
šifro »Ugodna prilika 7952«. 7952

Pozor, igralci! Proda se več
harmonik. JANC, Cegnarjeva ulica
št. 4, Ljubljana. 8028

Enonadstropna hiša s 7 sobami
in kuhinjo, ribnikom, lepa lega-
vodovod in električna razsvetljava v
hiši se proda. Vprašati je pri trdnici
E. Hofman, Kočevje. 7862

Išče se kompanjon s kapitalom
za avto-ga-
ražo. Naslov pri upravi Slovenskega
Naroda. 8020

Lepa dvonadstropna hiša z velikim
vrtom v sredi
mesta Maribor na prodaj. Naslov v
upravnishvo Slov. Naroda. 801

Naprodaj trgovinska oprava. Poizve
se v
posredovalnici Novotny, Dunajska c. 14.
8022

Na hrano in stanovanje se sprejme
k boljši uradniški rodbini, sestoeči iz
4 oseb, 10—15 leten dijak ali dijakinja.
Mesečno 1000 K. Kje, pove upravnishvo
Slovenskega Naroda. 8023

Sivalni stroj za čevljarja ali sedlarja
se proda. Ljubljana, Se-
lo Moste 48/1, vrata 6. 8019

Sivalni stroji moški in ženski so
naprodaj. Ljubljana
Selo Moste 48/1, vrata 6. 8024

Štedilnik, lončen, srednje velikosti
in otroški vozček se
prodasta. Cesta na Rožnik 29, Ljub-
ljana. 8026

Preigran klavir
skoraj nov se za nizko ceno proda.
Naslov pove upravnishvo Slovenskega
Naroda. 8041

Gospodična izurjena stroje-
pisarica veča vseh pisarniških del
išče službe v Mariboru. Ponu-
dne pod »Begunka« na Zastopstvo Jugo-
slav. novin, Maribor, Slovenska ulica 15.
8039

Brez posebnega naznanila.

Egon baron Zois naznanja v svojem in v ime-
nu vseh ostalih sorodnikov, da je njegova srčnoljub-
ljena mati, gospa

Evgenija baronica Zois roj. baronica Simbschen

danes dne 13. oktobra po dolgi in mučni bolezni
mirno preminula.

Pogreb nepozabne pokojnice bo v nedeljo, dne
24. t. m. ob pol 4. uri popoldne iz hiše žalosti,
Gospodskva ulica št. 15., na pokopališče k Sv. Križu.

V LJUBLJANI, dne 23. oktobra 1920.

+

Naznanjamo tužno vest, da je naš nad vse ljub-
ljani in skrbni soprog in oče, gospod

Josip Zupančič
posestnik in gostilničar

v petek, dne 22. oktobra ob 10. uri dop. po kratki
mučni bolezni v 74. letu svoje starosti, previden s to-
lažili sv. vere, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb dragoga pokojnika bo v nedeljo 24.
oktobra ob pol 4. uri popoldne iz hiše žalosti, Dolško
št. 27, na pokopališče pri Sv. Agati.
Svete maše zadušnice se b. odo brale v farni cerkvi
pri Sv. Heleni.

V Dolskem, dne 22. oktobra 1920.

Zaljubljeni ostali.

Zahvala.

Povodom smrti naše nepozabne matere oziroma
sestre, tašče in stare matere gospe

Terezije Jezernik

smo prejeli toliko izrazov sočutja in ljubezni, da nam
ni mogoče vsakomur posebej se zahvaliti.

Izrekamo torej tem potom prisrčno zahvalo vsem,
ki so nas tolažili v naših težkih urah in nam na ka-
koršenkoli način izrazili svoje sočutje, vsem darovalcem
prekrasnih vencev in šopkov in vsem mnogobrojnim
spremljevalcem blage pokojnice na njenem potu k več-
nemu počitku, posebno častiti duhovščini, zastopnikom
oblasti in uradov ter Celjskemu pevskega društvu.

CELJE, dne 19. oktobra 1920.

Rodbini min. dr. Kukovec in Krušičeva.

Proda se po ceni skoraj nov kupel
(broom) iz dunajske prvovrstne tovarne.
Poizve se v upravnishvo Slovenskega
Naroda. 7973

Kupijo se ovčje (lagnje) pa tudi
druge kože za kožuhe,
eventualno tudi dobro ohranjeni kožuhi.
Ponudbe pod »R. R. 8012« na upravni-
shvo Slovenskega Naroda. 8012

Sprejem mesto instruktorice
za učence ali učence ljudske šole, pro-
ti opoldanski in večerni hrani event.
tudi proti plačilu. Naslov pove uprav.
Slov. Naroda. 8013

Proda se za 100 hl praznih vin-
skih in alkoholnih, dobro
ohranjenih, takoj rabnih, hrastovih so-
dov. Vprašati je pri Radolju Kokalj,
Ljubljana, Prešernova ulica 54/1. 8016

„Kino Ideal“ v Ljubljani spre-
jme pomožno bla-
gajničarko. Pogoj: lepa pisava in izur-
jenost v računstvu. Prednost imajo one,
ki so pri starših v Ljubljani. Pismene
ponudbe s priloženo fotografijo na na-
slov Kino Ideal Ljubljana. 8017

Absolviran jurist s I. državnim
izpiztom, sedaj
v službi kot solicator, želi enake
službe kje na deželi ker v Ljubljani ne
dobi stanovanja za rodbino. Ponudbe
pod »Solicator 8018« na upravnishvo
Slovenskega Naroda. 8018

Kupim na Koroškem:
Žago, milin, vilo, posestvo če je tudi v
hrb h, kupim tudi parno lokomobilo in
polnojarmenik (Vollgatter). Ponudbe z
natančnim popisom in ceno na Andrej
Marinc, pošta Gomilsko pri Celju. 8005

Korespondentinja z večletno prakso,
zmožna slovenskega
in nemškega jezika, strojepisarica išče
službe. Spricvala se pošlje na zahte-
vo. Ponudbe naj se pošljejo na uprav.
Slovenskega Naroda pod »Marinka 7976«.

Fodanega belega Gletnega zanesljivega
psa (braka)
radi začasne opustitve lova. Naslov:
Hektor, št. 42, pošta Višnja gora. 8004

Kontoristinjo
zmožno samostojne korespondence stro-
jepisarja, stenografije in vseh pisarniških
del, sprejme takoj M. Rant, Ljubljana.
Prosijo se direktne ponudbe. 7975

Cvetlična in razna druga se-
mena kupuje Josip Urbanč, trgovina
s semeni, Ljubljana, Miklošičeva
cesta št. 8. 7913

Trgovski vajenec s primerno
predzobrazbo
se sprejme takoj v večjo manufakturno
trgovino. Naslov pove uprava Sloven-
skega Naroda. 7944

Trgovino dobro išče, na pro-
metnem
kraj, vzamem v najem event. kupim,
ponudbe pod »November 1920« na
Pošto ležečo Šostanj. 7937

Oves ima ceno naprodaj
Sever & Horn. Ljubljana, Wol-
fova ulica 12. 7997

Trstje za stroje izdeluje in prodaja
na debele in drobno m² po K 4-80 pri
večjih naročilih znaten popust. Steiner
Anton, Ljubljana, Jeranova ulica
13, Trnovo. 4256

Pozor! Ugodna prilika!
Proda se v Ljubljani velika hiša z
obsežnim vrtom, ležeča na periferiji
mesta. Stanova je s 1. februarjem 1921
za kupca. Cena samo 70 tisoč din.
Hiša pravkar temeljito renovirana.
Vpraša se in ponudbe pod »Korana«
Ljubljana, Aleksandrova c. 9/II. 7928

Išče se kontoristinjo
ki je popolnoma veča stenografije in
strojepisarja. Prednost imajo refektan-
tinje, ki imajo prakso v telegrafskih
trgovinah. Strojne tovarne in li-
varne d. d. Ljubljana. 8025

Pri rudniškem konsumu se
sprejme poslovođa, kateri mora biti
zmožna naobrazben, popolnoma trgo-
sko naobrazben. Ponudbe z navedbo
doseganega službovanja, osebnih po-
datkov in zahtevno plače se naj vpo-
šljejo na uprav. Slov. Naroda pod
geslo »Poslovođa/8031«. 8031

Gospodično, ki bi poučevala 9 letno
par ur na dan ali pa v šole prostih
dneh, išče boljša rodbina. Dobivala bi
lahko tudi hrano dneve pouka. Naslov
pove uprava Slov. Naroda. 8042

Slike kralja Petra
v velikosti 47x65 cm priporoča
Narodna knjigarna v Ljubljani.
Cena K 24.—.

Po najvišji ceni kupim stare kovine
kakor: baker,
aluminij, cin in nikl. Ponudbe z na-
vedbo množine in cene na »Cinal« to-
varna kovinskih predmetov, Celje. 5726

Čisto svinjsko mast, razpošila in
sprejema ponudbe od 50 kg naprej po
najnižji dnevni ceni trdnika Janke
Popovič, Ljubljana. 5931

Kdo odda Koroško visokošolcu me-
sečno meblirano sobo? Ponudbe pod
»Kor 7980« na upravnishvo Sloven-
skega Naroda. 7980

Pisalni stroj „Hammond“
malo rabljen, se ceno proda. Naslov
pove upravnishvo Slovenskega Naroda.
7927

Velik pripraven štedilnik
za gostilničarje se takoj pocieni proda.
Poizve se v Sodni ulici št. 6/L desno.
7984

Sprejme se starejša boljša
pisarniška moč
katera ima prakso v manufakturni
stroji. Ponudbe pod Manufakturna 7979*
na upravo Slov. Naroda. 7979

Dobro vpejana trgovina na
Koroškem s posestvom se
proda ali zamenja z drugo trgovino
v Jugoslaviji. Ponudbe pod
»Korotan 7950« na upravnishvo Sloven-
skega Naroda. 7950

Klobuke velurje in iz
klobučevine
prebarva takoj v
vseh modernih niansah ravnotako vse
druge predmete. 6086

Tovarna Jos. Reich, Ljubljana.

Dr. Ješe
zopet redno ordinira za očesne bolezni
od 10—12. dop. Dunajska cesta 17.
7909

Remington pisalni stroji
se dobijo najceneje in zahtevajte po-
nudbe od K. A. Kregar, Ljubljana, Sv.
Petra cesta 21—23. 7712

Cajno pecivo
(keksi)
najboljše vrste se dob na debelo pri
Fr. Bačar, specialna pekarija, Moste
pri Ljubljani. 7808

Zitno kavo in
fino marmelado
ponuja d. d. Triglav, tovarna hranil
v Smarci pri Kamniku Istotam se
kupujejo zadevne surovine. 7034

Večja
stanovanjska hiša
primerna za industrijsko podjetje ali
velikotrgovino v ljubljanski periferiji izven
užitnih kega rajona z velikim dvori-
ščem in gozdom se takoj proda. Poja-
snila daje Dr. Viljem Krejčič, odvetnik
Wolfova ul. 5, I. nadst. 7932

Popolnoma suha
bukova drva
vsako množino se dobavajo. Drva se
dostavijo na dom tudi pri naročilu va-
gonske množine. Ahacil, eva cesta 10,
iramvajska postaja: Sv. Petra cerkev.
7982

Strešno lepenko
parketne desice, trstje
za štukaturo dobavlja takoj
v vsaki množini

Jos. Puh, Ljubljana,
Gradaška ul. 22. Telefon 513.

Prostovoljna dražba
se bo vršila 25. in 26. oktobra
t. l. od 9.—12., in od 2.—5.
ure pop. v predmestju (Kolo-
dvorska ul. 39). Prodajala se bo
nova, stara hišna oprava, več
motornih (motocikelov) koles in
mizarsko orodje s 5 skobelniki
Hobelbank) ter več drugih pred-
metov. Torej pazite, mizarski
obrniki, ženi in neveste, na to
priložnost! Ivan Goltes, miz-
majster, Ljubljana. 7946

Različno novo lepo perilo
iz predvojnega blaga in krasno ročno
delo za posteljno perilo se proda.
Barvarska steza 5. 7938

Po zelo znižani ceni nova
dvekolesa, plašči, zračnice, sivali, stroji
in vsakovrstni deli, karbidne svetilke,
gorilci itd. S rešenjem se v ponavi-
vilo dveokolesa in razni stroji pri
BATJELU, Ljubljana Stari trg 28.
7823

Proda se radi selitve d. obio idča
gostilina s trgo-
vino z mešanim blagom v nenosredni
bližini premoškega tboveljske družbe
blizu Kočevja. Hiša ima velike prostore,
večna stanovanja, kleti, ledenico,
verando, kegljišče in lepe hleve. Okoli
hiše je lep senčnat vrt-zraven obširen
sadnji vrt, k hiši spada 40 oraloval
zemlje-gozd, polja in travniki. Več se
izve pri Hans Kresse, trgovec v Ko-
čevju. 7779

V lastnem inte-
resu zahtevajte
cenovnik »PRITTY« in voščene
kreme za oči. Izdeluje Prva
jugoslovanska kemična tovarnica
Novi Sad, Srešheny ul. 7.
955

Krojaško nakupovalno društvo v
Ljubljani potrebuje dobro izvešča-
no trgovsko
književniško, ki bi bila obenem
tudi prodajalka. Pismene ponudbe je
poslati do 21. oktobra t. l. na liku
g. Ivanu Kersiču, Resljeva c. 1, I. nad-
stropje, desno. 8030

Hiša v Mariboru
s kompletno stanovanjsko opremo
(takoj za vselitvi), 1 par konj, sadni
in zelenjadni vrt, se radi odpotovanja
takoj po ceni proda. Cena pod
300 000.—kron. Poizvedbe na anon-
čni zavod »Vedež« Maribor, Gregor-
čičeva ul. 6. Tel. 132. 8038

Eriavec & Turk
trgovina z železnino
pri »Zlati lopati«
preje Hammerschmidt,
Ljubljana, Valvazorjev trg št. 7,
nasproti Križanske cerkve. 4049
Zaloga cementa.

STAMPILJE
iz kavčuka
Ciril Sitar
LJUBLJANA
Sv. Petra cesta 13.

Večji
stavbeni prostor
ob državni cesti z gozdom oddaljen 5
minut od kolodvorja v ljubljanski perife-
riji se takoj proda. Pojasnila daje
Dr. Viljem Krejčič, odvetnik v Ljubljani.
Wolfova ulica 5, I. nadstropje. 7931

Obl. konces. informačni zavod
„Drago Beseljak“
Ljubljana, Cankarjevo nabr. 5
dobavlja vse kreditne in privatne in-
formacije v tu in inozemstvu. V abone-
mentu ter posamezno cene zmerne

Kot komercialni voditelj,
zastopnik ali kaj sličnega, želi priti k
velikemu podjetju v katerikoli malo me-
sto Slovenije (Krajska, Slov. Stajerska
ali Koroška) akademsko in strokovno
naobrazben 35 letni gospod z 12 letno
samostojno prakso v največjih indu-
strijskih, transportnih, trgovskih in
bančnih podjetjih. Govori poleg hr-
vatski in nemški, nekoliko angleški,
francoski in italijanski. Katolič, oženjen.
Ponudbe pod »Hrvat 7923« na uprav-
nishvo Slov. Naroda. 7923

Uradno dovoljena, že 20 let o-
stojena najstarejša ljubljanska
posredovalnica stanovanj in boljših služb

G. Flux
Gospodskva ulica 4, I. nadstropje levo.
namešča službe iščeče boljše vrste.
2 gospodinji k samskemu gospodu,
2 kontoristnji, ena v Zagreb, druga k
nekemu grofu na deželo, zelo dobre
plače, vzgojiteljica k otrokom v Ljub-
ljani plača K 340—360 vse prosto,
5 sobača za tu in zunaj, več kuharic
na vse kraje mnogo deklet za vsa dela.
Starejša priprosta oseba, ki ima nekaj
pokojnine, ima prednost, k malec obrtu
za lahka hišna dela.

Refektira se, samo na dekleta z dobrim
spricvalom ali pridne začelnice.
Pri znanstih naročilih znanja za odnavor.

Proda se 3 rolete
2 sta dolgi 2-6 m široki 1-02 m,
1 dolga 2-62 m široka 94 cm z okvirji
in 3 steklena vrata. Izve se Vila Drina
na Bledu. 8001

Prostovoljna sodna dražba
v zapuščeno nadspredovalnika gospoda
Ivana Sila spadajoče hišne in kuhinjske
opreme, oblike in peila se bo
vršila v torek 26. oktobra t. l.
v Srednji Šiški v Lepodviški ulici
št. 181 ob 9. uri dopoldne. 7988

Za mizarje deske
od 2 1/2 do 5 cm debele ne žamane,
samo smrekov les I vrste, se prodajo
približno 2 vagoza. Kupec naj stavi
ceno in javi do 3. novembra t. l. Val.
Gregorc v Menges. 8000

Ktor potrebuje
Remscheidske žage za
jarmenik
od 1 mtr 20 do 1 mtr 70 dolge, kioj,
kolomaz, lesenko, bele pločevine
vazelinu in Tovot mast naj se obrne
na Fran Potan, Ljubljana, na Grada. 8007

2 motorja
za vrtilni tok
130/220 voltov, 970 obratov,
nova iz tvornice, kompletna, sta
naprodaj. Ing. Rob. Hagen,
Graz, Katzianergasse Nr. 10.
Telefon 2591.

ADRIA
VANILIN SLADKOR
PECILNI PRATEK
ADRIA-IZDELKI
LJUBLJANA
TELEFON 403

Kovčegov
in torbic
šolskih in tržnih nudi
»VULKAN«
prva jugoslovanska tvornica
kovčegov, torbic in kožnate
robe. 8009
Zagreb, Radnički Dol št. 40 a.
Na zahtevo drage volje se po-
šljejo vzorci v pošt. paketih.

Zahtevajte
cenik
zastoni
n poštine prosto
H. Suttner
Ljubljana 4,
Mestni trg št. 23.

Velika loterija
pod državno kontrolo
žrebanje
od 15. do 25. dec. 1920
Cena srečke za vseh 10 žrebanj
samo K 40.— s pošto K 42.—
Glavni dobitok
kron 400.000.—

2 po 200.000.—, 4 po 100.000.—
8 po 50.000.—, 10 po 20.000.—
10 po 10.000.— kron itd.
Izplača takoj po žrebanju
brez vsakega odbitka.

Naročbe iz cele države sprejema:
Odlo razredno in trije
Medjunarodne banke d. d.
Zagreb, Gajeva ulica 8.

Brzjav: Eskompta.

SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA

Int. telefonšt. 461.

LJUBLJANA, JELENBURGOVA ULICA ŠTEV. 1.

INTERESNA SKUPNOST S HRVATSKO ESKOMPTNO BANKO IN SRBSKO BANKO V ZAGREBU.

Izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje.

DENARNE VLOGE. — NAKUP IN PRODAJA: EFEKTOV, DEVIZ, VALUT. — ESKOMPT MENIC, TERJATEV, FAKTUR. — AKREDITIVI. — BORZA.

Banka Vojvodina d. d. Novi Sad

Telefon 240. Brzjav: „Vojv. Novi Sad“
 Robno odelenje Banke Vojvodine prodaje najkulantnije sve zemaljske proizvode kao žito, kukuruz, zob, ječam, raž, brašno, mekinje, pasuli, kudelju, seme od kudelje i sirka, segedinsku papirku, vunu itd. 6713

Naznanilo.

Opozarjam stranke, da prevzel mam vsa tozadevna naročila kakor tudi moderniziranje klobukov, tu v tovarni v Ljubljani pa ima isto pravico tvrdka Kovarčević i Teršan v Prešernovi ul. 5, ne pa gotovi ljudje, kateri hodijo po mesta in prevzemajo naročila za moje ime, proti katerim bodem tozadevno postopal.

Franc Cerar,

tovarna slavnikov in klobukov, Stob p. Domžale pri Ljubljani. 7112

Originalne**Wertheimove blagaine**

št. 1, 2, 3 nove, najmoderneje, ima v zalogi po ugodnih cenah

Karel Florjančič, Celje.

Oblačilnica za Slovenijo priporoča
 svojo veliko zalogo

vsakovrstnih čevljev, po najnižjih cenah.

Opozarjamo na nakup zlasti vse konsumne in nabavne zadruge in javne nameščence. Slednje opozarjamo, da si morejo nabaviti oblačilne in obuvalne potrebščine na obroke samo še do konca decembra t. l.

Blago solidno, cene ugodne!

Miši - podgane stenice - ščurki

in vsa zalega mora poginuti ako upotrebite moja najbolj iskrena in povsodi hvaljena sredstva kakor: proti poljskim mišim 10 K, za podgane in miši stane 10 K; za ščurke a posebno močna vrsta 20 K; posebno močna tinktura za stenice 12 K; zničevalec moljev 10 K; prašek proti mrčesom 10 in 20 K; mazilo proti ušem pri ljudeh 5 in 10 K; mazilo za uši pri živini 5 in 10 K; prašek za uši v obliki in perila 10 in 20 K; tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjavi (uničevalec rastlin) 10 K; prašek proti mravljam 10 K; mazilo proti garmem 12 K. Pošlita po povzetju. Zavezo za eksport M. Jankar, Zagreb 15., Petrinjska ulica 3.

Topinski grafiški lonci

(Graphit Schmelztiegel) od 2 do 150 kg vsebine za topljenje zlata, bakra, medi in drugih kovin pivorazredne marke: **J. FANTA PATENT.** Generalno skladišče za kraljestvo SHS pri tvrdki

Schreiber i Friedrich
 veletrgovina kovin in kovinarskih proizvodov, Zagreb, Vlaška n. 22
 Stalno skladišče grafitu za topljenje vseh vrst kovin in medene ploševine, bakrenih in medenih cevi, okovov za stavbe in pohištvo, orodja ter železnega in kovinarskega blaga. 6448

Sprejme se: KNJIGOVODJA zmožen bilancel, kakor tudi **KONTORISTINJA.**
 Reflektira se samo na prvovrstne moči z večletno prakso, večji slovenskega in nemškega jezika. — Z znanjem srbohrvaščine imajo prednost. — Ponudbe z navedbo dosedanjega službovanja in zahtevo plače je vposlati na upravn. lista pod „Pridnost in zmožnost/8014“

PRISTNE KRANJSKE KLOBASE
 zopet razpošilja v vsaki množini starorenomirana tvrdka

M. URBAS - LJUBLJANA

Slomškova ulica št. 13.

Manufakturna trgovina

J. Ravnikar, Ljubljana

Kolodvorska ul. 26 (vhod skozi vozo).

Zaloga suhna, vseh vrst porhanov, blačevin, tiskovin, celirjev, oksfortov, šifonov itd. itd. po najnižjih cenah.

Klavirji na obroke in na posodo!

Najslavitejši planini in harmoniji: Förster Stelzhammer, Heitzmann.

Uglaševanje in popravila strokovnjakke in cono.

Alfonz Breznik

bivši učitelj Glasb. Matice,

Ljubljana, Kongresni trg 15 (pri nunski cerkvi).

Violine, citre, harmonike.

Strune vseh vrst na debelo in drobno

Velikanska zaloga.

!! Pohištvo !!

jedilne in gosposke sobe. Salonske in kuhinjske opreme od navadnega do najsofinnejšega izdelka. Vseh vrst pohištvo na drobno in na debelo po jako ugodni ceni v zalogi pohištva

Karola Preis, Maribor, Slomškov trg 6.

Ceniki brezplačno. Za ogled na razpolago brez obveze za nakup.

Usnjarska tovarna Carl Pollak v Ljubljani

izdeluje zopet priznana najboljša usnjata

gonilna jermena

za vsakovrstne stroje in pogone,

kože za prevleko mobilij

špecialnega stroja in najokusnejših vzorcev.

Razglas.

„BUCKA“, subotška družba za vnovčevanje sadja in centralna žganježgalnica proda svojo tvornico s popolno opremo.

Tvornica leži neposredno ob železnici poleg postaje Subotica-Közkörház.

Zemljišča je 5 oralov.

Poslopja: 1). Ravnateljstvo poslopje, nadstropno s kletmi; 2). Stanovanjska hiša z dvema stanovanjema, vsemi postranskimi prostori; 3). Hlevsko poslopje s kolnicami; 4). Tvorniško poslopje; 5). Skladišče za utenzilije; 6). Stransko poslopje; 7). Mostna tehnik; 8). 50 cementnih kadi.

Nepremičnine: Popolna tvorniška oprava z vsemi utenzilijami. Popolen vodovod, elektromotor, pisarniško pohištvo, okoli 450 hl brezhibnih sodov, decimalne tehnice, 56 lesenih kadi, stavbni material, kočije, tovorni vozovi itd., itd.

Pismene ponudbe najkasneje do 1. novembra na pisarno „BUCKA“, Subotica.

Ponudbe ponudnike vežejo, za družbo so obvezne šele, ko jih odobri glavna skupščina.

Objekt se lahko vsak čas ogleda, inventar pa je interesantom na razpolago v tvornici „BUCKA“.

7953

Zvezke

za višje šole, črnilo, peresa, radirke in druge šolske potrebščine na debelo in drobno se dobe pri L. Pavšek, Ljubljana, Židovska ulica 4

Gradbeno podjetje

ing. Dukić i drug

Ljubljana, Resljeva cesta 9.

se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela.

Moderne opreme kopalnic

fajenčni klozeti, umivalniki, kopalne peči, emailirane lite banje.

Točna dobava z izvoznico. Velika zaloga Leopold Blau & Co., Ges. m. b. H., Wien II., Aspernbrückengasse 8. Eksport po vsem svetu. Interurbani telefon 43351. 7793

Generalno zastopstvo se odda.

Važno

za u Wien putujuće trgovce

železarske struke!

M. Singer, Wien II.,

Kleine Spargasse 3

preporuča svoje bogato sortirano skladište raznovrstne železarske robe, orodja, gradivnih okova itd. Velike partije robe odmah tranzito dobavljive.

- Šivalni stroji dospeli -
 za obrtno in rodbinsko rabo v vseh opremah. Istotam se dobi vse posamezne dele, igle in olje, potrebščine za šivilje, krojače in čevljarje.

Josip Petelinc, Ljubljana, Sv. Petra nas. 7.

Zahtevajte ponudbo

za la bele papirne vrečice

od 1/4 - 6 kg.

ki jih razpošilja na vagone in manjše količine

Ludovik Sel, Maribor, Prešernova ulica 1.

Tovarniška zaloga papirja in pisalnega orodja.

Telefon 145. Brzjav: Papirsel Maribor.

Zahtevajte ponudbo

Nad 50 posestev

(hiš, premogokopov, vrelcev itd.)

ima na prodaj **Anton P. Arzenšek**

Obl. konc. posredovalnica za nakup in prodajo hiš ter posestev.

CELJE, Kralja Petra cesta 22.

GROSISTI!

DROGISTI!

Zmožna tvornica za anilinske barve za obleke

išče za razpečevanje svoje oblastveno varovane znamke „Mohr“ v kuvertah,

iz najboljših nemških anilinov, napravljene v 16 različicah, ki brez madežev in proti pranju odporno barva

volno, poluvolno, svilo in bomkaž,

RESNIH TRGOVSKIH ZVEZ.

Interesentje zahtevajte ponudbe in vzorce.

Edini izdelovalec

HANS SCHMIDT

WIEN XIII/3., Sampoogasse 5.

TRGOVCI

7956

Z BARVAMI

OTVORITEV TRGOVINE.

Centenim odjemalcem vljudo naznanjamo, da smo zopet otvorili svojo dobro znano manufakturno detaljno trgovino z manufakturnim blagom v popolnoma prenovljenem lokalni. Za bližajočo se zimsko sezijo priporočamo vsakovrstne novosti, katere so ravno došle iz inozemstva, osobito razno volneno in sukneno blago za dame in gospode, dalje perilne barhente, flanele, cefije, šifone, potrebščine za krojače, šivilje, tapetnike i. t. d. Zagotavljajoč prijazno in solidno postrežbo se priporočamo

A. & E. SKABERNE

veletrgovina z manufakturnim blagom, Ljubljana, Mestni trg 10.

Podpisana tovarna javlja, da je oddala vso svojo letošnjo zimsko produkcijo svojih različnih suknjenih izdelkov ljubljanskim tvrdkam I. C. Mayer, Franc Ks. Souvan in Feliks Urbanc, kjer so ti izdelki centenim odjemalcem po izredno ugodnih cenah na razpolago.

Tovarna suknja Brata Moro, Vetrinje.

Z ozirom na gornjo objavo obveščamo svoje odjemalce na debelo in drobno, da smo prevzeli od starorenomirane Vetrinjske tovarne vso letošnjo produkcijo njenih čisto volnenih izdelkov, kakor lodnov, ševijotov, dublejev v izredno bogati izberi.

Cene so proti minuli seziji za več kot polovico nižje.

I. C. Mayer, Franc Ks. Souvan, Feliks Urbanc.

Jadranska banka

sprejema vloge na hranilne knjižice, žiro in druge vloge pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema vse bančne posle pod najugodnejšimi pogoji.

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Opatija, Sarajevo, Split, Sibenik, Zadar, Zagreb, Trst, Wien.

Poslovne zveze z vsemi večjimi kraji v tu- in inozemstvu.

Čevlji

tovarne

Peter Kržina & Co. Tržič

se prodajajo po znatno znižanih cenah.

Zaloga Ljubljana-Breg

na debelo in drobno. Izdelki zajamčeno iz samega najboljšega usnja.

IVAN KRAVOS Trgovina in zaloga: Aleksandrova cesta 13., Maribor, Sedlarske delavnice: Koroška c. 17.

Sedlarski, jermenarski in torbarski izdelki: različne opreme za konje, torbice za potovanje, nahrbtniki, dokolenice (gamaše) iz usnja itd. Kakor tudi v to stroko spadajoče pritiskline. Niklasti okovi (garniture) za vprege. Gonilni jermeni za stroje iz la usnja v različnih širinah v zalogi.

Sivalni in vezalni jermeni.

Postrežba točna in solidna!

7969

Karbolinej, katran, strešno lepenco, lesni cement (katr. smolo), asfalt, izolirne plošče, watproof (za la cerasit), štukaturo, apno, opeko, portland cement in vse druge gradbene potrebščine po možnosti najhitreje dobavlja

Ljubljanska komercialna družba — Ljubljana, Bleiweisova c. 18. — Telefon 408. 7148

Konfekcijska tovarna družba z o. z. Ljubljana, Dunajska cesta-Stožice

Telefon 532. Osrednja pisarna: Aleksandrova c. 3. Največja jugoslovanska izdelovalnica moške, deške in otroške obleke. Samo na debelo!

Krnzarski najnovejši, lastnoročni izdelki, kakor pelerine, boe, mufi, itd. so v zalogi!

Moderniziranje vsakovrstne kuhovine v najkrajšem času pri

LUDOVIK ROT

krznar,

7146

LJUBLJANA, Gradišče 7 (nasproti dram. gledališča.)

Tovarna Barva vsakovrstno .. Jos. Reich Kemično čisti obleke. Ljubljana, Poljanski nasip 4. Svetlolika ovratnike, zapestnice in srajce. Podružnica: Selenburgova ul. 3

Podružnice Maribor Novomesto Kočevje Glavni trg šte. 38.

ŠPECIJALNA TRGOVINA Angleskega sukna, velika izbira modnih in športnih oblek za gospode in dečke, površnikov, raglanov, zimskih sukenj etc. Ravno kar došli

Ia dežni plašči

za dame in gospode, od Kr. 900. — 1020.—

Prva kranjska razpošiljalna

SCHWAB & BIZJAK Ljubljana, Dvorni trg 3. Lastni modni atelje.

DANICA krema za obutev

Cisti, lika in konzervira usnje

Proizvaja: „SLAVIA“ tvornica kemičnih proizvodov del. dr., ZAGREB, Ilica 213

Telefon 5-46. Brzojavi: „CEMIA“

Svinčene šibre

vseh velikosti izdelujejo Brata Sauerbrunn, Zagreb, Sajmište 56. Vzorci se pošiljajo brezplačno.

Prevzel sem zastopstvo prvovrstnih tvornic:

nudim elektrotehnični material, betonsko železo, različne železni material in motorje. Zahtevajte ponudbe

Gjorgje Grujić Beograd, Miletića ul. 15.

Jedilno olje,

veleprima, lastnega izdelka, repično, laneno olje, kit z lanenim oljem ter vsa tehniška olja in tolščobe, dobavljajo točno zaloge, tudi za eksport

Oljfabriken Ludvig Bernauer, Wien, IV., Brucknerstr. 4. Telef. 59313, 54471. Tvornice: Lang, Enzersdorf, Neupest. Spretni podeželni in zastopniki v narodnih in balkanskih državah se iščejo.

„ALKO“

veletrgovina žganja družba z o. z. LJUBLJANA, Kolizej. — Telefon int. št. 535.

Naznanjamo našim cenj odjemalcem, da je došlo novo blago in smo cene kljub novi trošarini tako nizko računali, da smo v stanu postreči našim odjemalcem najceneje z dobrim blagom.

Medijima: Slivovko, brinjevec, rum, konjak in razne likerje. — Prosimo blagovolite pred nakupom vprašati za naše cene.

SOL

lepa bela morska. Dobi se vsaka množina pri L. Grünfeld, Ljubljana Prisojna ulica št. 1.

Modni salon Stuchly - Maške LJUBLJANA,

Zidovska ul. 3, Dvorski trg 1.

Priporočam veliko izbiro najnovejših modelov, svilenih klobukov, čepce in slamnikov za dame in deklce.

Popravila točno in cenno. Žalni klobuki vedno v zalogi.

Veliko stovarište štofova pribora i odela

Milutina Stakića & Co.

Beograd, Knez Mihajlova ul. br. 44. Tel. br. 513. Adresa za telegram: Stakić - Beograd.

Ima uvek na stovarištu veliki i lep izbor svakovrstnih štofova. Prodaja na manje i više po vrlo povoljnim cenama.

KAVARNA „LEON“

Kavarno sva na novo elegantno opremljeno ter se priporoča za obilen poset. — Na razpolago električni klavir. — Z veleposlovanjem

Stari trg šte. 30.

Leo in Fani Pogačnik.

Strugarska in strojna ključavničarska delavnica

Ambrož - Grošičar Ljubljana, Trnovski pristan šte. 32.

Naznanjamo slav. občinstvu, da sva otvorila strojno delavnico ter jemljeva v popravilo vsakovrstne kmetijske stroje in orodja, kakor tudi mlinska turbin ska popravila, delce s-salke vseh vrst, stroje za opeko, motorje itd. I. s. vsa v to stroko spadajoča dela in se zavezujeva za hitro točno in solidno postrežbo.

Cosulich-Line

Trst—Amerika

New - York - Buenos - Ayres - Rio di Janeiro Santos - Montevideo.

Brezplačna pojasnila in prodaja vozniških listov za putnike iz Slovenije edino le pri: Simon Kmeter, Ljubljana, Kolodvorska ulica 26.

Pfaff šivalni stoji so najpopolnejši. Največja zaloga za vsakovrstno obrt od navadnih do najfinjših oprem. Več letna garancija.

Ign. Vok, Ljubljana, Sodna ulica šte. 7.

Lepa trgov. hiša

s portalom in velikimi izložbenimi okni, na najboljšem vrlo prometnem kraju Maribora, velika trgovina s stranskimi prostori, se takoj proda z zalogo blaga vred kakor banki, grošistu ali vsetržnici. Stanovanje takoj na razpolago. Pisma na Rudolf Gaisner, avon-ena ekspedicijska, Maribor. 7889

Sanatorij

Tobelbad pri Gradcu.

Vse leto odprto. Termalni vrelci. Absolutno zaveten kraj. Zaprti termalni plavalni basini. Elektro-hidro-terapija. Dietno zdravljenje. Pojasnila daje Sanatoriums-Leitung und Auskunftsstelle Wien I., Lothringergasse 3, Fernsprecher 58285.

Vojaško nastanjevalno društvo mesta Celje.

Vsled pravnoveljavnega sklepa občnega zbora tega društva se prodajo prostovoljno sledeči objekti, ki so društvena last:

1. zemljišče vl. št. 365 d. o. Mesto Celje, obsegajoče stavbeni prostor v sredini mesta Celje s šemalno vojašnico (dvonadstropno ca 70 mt. dolgo poslopje, ležeče ob prometni cesti, pripravno za industrijo ali tovarno), skupna cenilna vrednost K 1.000.000.—
2. zemljišče vl. št. 249 d. o. Mesto Celje z Jožefovim dvorom, dvoje enonadstropnih stanovanjskih hiš, zraven stavbišče primerno za tovarno oz. industrijo sploh v izmeri 4 ha 13 a 52 m², ležeče v severnem delu mesta Celje tik državne železnice, cenilna vrednost K 1.250.000.—
3. zemljišče vl. št. 193 d. o. Spodnja Hudinja, obsegajoče 4 ha 64 a 80 m² travnikov, primerno za stavbišče oz. industrijsko podjetje, ležeče 12 minut severno mesta Celje, cenilna vrednost K 450.000.—

Ponudbe na društvenega predsednika g. dr. Avgust Schurbija, odvetnika v Celju. 7801

Važno!

Važno!

Gospod Ivan Zibelić, veleposesnik in veletrgovec v Aleksandriji — Egiptu naznanja vsem cenj. jugoslov. trgovcem, industrijalnim podjetnikom ter izvoznim in uvoznim družbam vljudo, da je pripravljen dati najkulantnejše in najzanesljivejše vsakovrstne informacije in podatke osobito glede izvoza in uvoza z Egiptom in to vsaj za toliko časa, dokler ne bodo urejena poslovanja z jugoslovanskim konzulatom odnosno trgovskimi zbornicami. Gospod Zibelić je rodom Dalmatinec, goreč jugoslovanski rodoljub, kateri uživa osobito v evropskih kolonijah kot predsednik jugoslovanskih društev itd. v Aleksandriji najvišje čisljanje in priznanje, kajti ta mož biva v tej tujini že nad 50 let. — Vsa tozadevna pojasnila daje tukajšnja

tvrda

Charles Princ

trgovina z manufakturo na debelo, Turjaški trg št. 1, pisarna Zidovska ulica šte. 1, I. nadstropje. 7136

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA V LJUBLJANI

— Brzojavni naslov: Banka Ljubljana. —

Dejniška glavnica 50.000.000 — kron.

Stritarjeva ulica šte. 2.

Rezervni zakladi 45.000.000 — kron.

— Telefonska številka 261 in 413. —

Glavnica z rezervami 95.000.000 — kron.

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju, Mariboru, Borovljah ter ekspozitura v Pljuju.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.

Sprejema

vloge na knjižice in tekoči račun proti ugodnemu obrestovanju

Kupuje in prodaje vse vrste vrednostnih papirjev, valut in dovoljuje

vsakovrstne KREDITE